

LUNDS
UNIVERSITET

VARFÖR FLYTTA TILLBAKA TILL EN LANDSBYGDSKOMMUN?

En fallstudie om återflyttning till Olofströms kommun

Av Olivia Stjärnkvist

**Examensarbete inom kandidatprogrammet i samhällsplanering
Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi**

VT 2016, SGEL36

Olivia Stjärnkvist 920317-4405

Handledare: Thomas Niedomysl

Abstract

Many rural municipalities in Sweden are faced with challenges related to declining population. As people leave the municipality where they grew up in order to pursue university degrees, job opportunities or for other reasons, and a majority might leave for good. However, later in life some of these people return. The aim of this study is to investigate why internal return migrants return to rural municipalities in Sweden. Since most previous studies about internal return migration have been quantitative, this study takes a qualitative approach in order to deepen the knowledge about return migrants self-experienced motives for returning. The study is based on semi-structured interviews with return migrants from the rural municipality Olofström, which has seen its population decline over a number of years. The theoretical framework consists of both theory that explains return migration as an outcome of external forces, and theory that focuses on the migrant as the active decision maker. The result indicates that although social connections are the primary reason for returning, the return move is often the outcome of a complex interplay of place related motives, that except from social connections also concerns work opportunities and preferences for a rural living environment.

Keywords: Return migration, motives, rural, qualitative methods

Nyckelord: Återflyttning, motiv, landsbygd, kvalitativ metod

Ordmängd: 17 991

Ett stort tack till dig som återflyttat till Olofströms kommun och ställt upp på intervju för denna uppsats. Jag skulle även vilja tacka min handledare Thomas Nedomysl för engagemang och goda råd under arbetsprocessens gång.

I. Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	7
1.1 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	8
1.2 AVGRÄNSNINGAR	9
1.3 CENTRALA BEGREPP	9
1.3.1 Återflyttning	9
1.3.2 Landsbygdskommun.....	10
2. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER.....	12
2.1 TEORETISKA ANSATSER TILL MIGRATION: SKILDA PERSPEKTIV	12
2.2 EKONOMISK MIGRATIONSTEORI	13
2.3 MIGRATION OCH SOCIALA FAKTORER	14
2.4 MIGRATION TILL LANDSBYGDEN	15
2.5 MIGRATION UR ETT LIVSCYKELPERSPEKTIV	16
3. TIDIGARE FORSKNING	19
3.1 VEM ÅTERFLYTTAR OCH VARFÖR?	19
4. METOD.....	22
4.1 FALLSTUDIE	22
4.2 KVALITATIV INTERVJU	23
4.3 URVAL AV INTERVJUPERSONER	24
4.4 GENOMFÖRANDE	26
4.5 ANALYS AV EMPIRI.....	28
4.6 ETISKA ÖVERVÄGANDEN.....	28
5. BAKGRUND	30
5.1 OLOFSTRÖMS KOMMUN.....	30
6. RESULTAT	32
6.1 FLYTTEN FRÅN OLOFSTRÖMS KOMMUN	32
6.2 FLYTTEN TILLBAKA TILL OLOFSTRÖMS KOMMUN	33
6.2.1 Vilka återflyttar till Olofströms kommun?	33
6.2.2 Återflytt och ekonomiska faktorer	34
6.2.3 Återflytt och sociala faktorer	35
6.2.4 Att längta efter hemkommunen och ett liv på landsbygden	38
7. ANALYS	42
7.1 ÅTERFLYTT OCH EKONOMISKA FAKTORER	42
7.2 ÅTERFLYTT OCH SOCIALA FAKTORER	43
7.3 FRÅN STAD TILL LANDSBYGD.....	44
7.4 ÅTERFLYTEN UR ETT LIVSCYKELPERSPEKTIV	45
8. SLUTSATS	48
9. REFERENSER.....	50

BILAGOR.....	53
UTSKICK TILL POTENTIELLA INTERVJUPERSONER	53
UTSKICK TILL POTENTIELLA INTERVJUPERSONER SOM REKOMMENDERATS.....	54
INTERVJUGUIDE.....	55

II. Tabellförteckning

<i>Tabell 1. Intervjupersoner</i>	<i>26</i>
<i>Tabell 2. Befolkningsutveckling i Olofströms kommun 1980 – 2015</i>	<i>31</i>

1. Inledning

Urbaniseringen ökar i världen och sedan den industriella revolutionens framfart har trenden i västvärlden varit att befolkningen på landsbygden minskar (Eliasson et al. 2015, s. 693), och Sverige är inget undantag. Under perioden 1974 – 2014 hade 120 av Sveriges 290 kommuner en negativ befolkningsutveckling och det är främst i gles- och landsbygdskommuner som denna sker (SOU 2016:26, s.71). Orsaken till denna negativa befolkningsutveckling är ökad utflyttning och minskad inflyttning, inte minst av unga människor (SOU 2016:26, s.19), i kombination med låga födelsetal vilket leder till en åldrande befolkning (Niedomysl och Amcoff 2010, s.257).

I en politisk kontext pekas befolkning ofta ut som en faktor vilken är avgörande för en kommuns utvecklingsmöjligheter, medan en negativ befolkningsutveckling framställs som ett problem vilket påverkar kommuners framtida utveckling i destruktiva termer. Detta är aktuellt i såväl ett svensk (Niedomysl 2006, s.10), som europeiskt sammanhang (Rérat 2014, s.71). Brist på arbetskraft och kompetens framförs ofta som två av de största utmaningarna inför vilka svenska landsbygdskommuner kommer att stå i framtiden (SOU 2016:26, s.19). Andra aspekter av befolkningsminskningen vilka ofta framställs som problematiska är ett minskat skatteunderlag och minskad tillgång till service. Dessa två hör samman då en minskande befolkning leder till att kommunen står med en infrastruktur vilken är för stor för det existerande befolkningsunderlaget men fortsätter att kosta pengar, kostnader som i sin tur måste fördelas på en allt mindre befolkningsgrupp (SKL 2015, s.66-67).

Utflyttningen av unga människor i kombination med en åldrande befolkning har betonats som osannolik att lösas med ökade födelsetal och lösningen på problemen är därmed ökad inflyttning (Niedomysl och Amcoff 2010, s.258). En strategi som flitigt används för att försöka råda bot på dessa problem är att berörda kommuner på olika sätt försöker att locka till sig inflyttare (Niedomysl 2004, s.1992). Detta leder oss fram till fokusområdet för denna uppsats, nämligen återflyttning till landsbygden. När människor lämnar sin hemkommun för att utbilda sig, arbeta eller liknande, är det intressant att undersöka varför de senare i livet flyttar tillbaka.

Inom akademien har återflyttning tidigare delvis framställts i positiva termer eftersom återflyttare har skaffat sig erfarenheter i form av human- och socialt kapital vilket de tar med sig tillbaka vid återflytten, något som är fördelaktigt för den plats de återflyttar till (Haartsen och Thissen 2014, s.88). Strategier för att motverka en minskande befolkning på landsbygden har dessutom påpekats vara mindre avhängiga att försöka behålla unga människor efter det att de tagit studenten och istället mer beroende av att försöka attrahera dem att flytta tillbaka senare i livet (Reichert et al., 2015, s.1). Detta är två argument som visar på återflyttnings potentiella relevans för kommuner med befolkningsminskning.

Ett tredje argument är att forskning pekar på att återflyttning utgör en betydelsefull del av de totala flyttningarna som sker mellan regioner (Niedomysl och Amcoff 2011, s.656), men trots återflyttningars påvisade betydelse finns det anmärkningsvärt lite forskning inom detta område. Tidigare studier om återflyttning har främst varit av kvantitativ karaktär och har med hjälp av statistik undersökt hur stor andel av flyttarna som är återflyttare och vilka egenskaper de har. Sådan forskning kan dock enbart tillhandahålla ett indirekt underlag till varför människor återflyttat genom att belysa olika grupper av återflyttare, exempelvis att män tycks mer benägna att återflytta än kvinnor (Niedomysl och Amcoff 2015). Forskning om varför människor faktiskt återflyttat är däremot svag (Niedomysl och Amcoff 2011, s.657).

Med hänsyn till landsbygdens befolkningsminskning, återflyttnings betydelse av den totala andelen inrikes flyttningar samt dominansen av kvantitativa studier inom tidigare forskning om återflyttning, kan det argumenteras att det utifrån en kvalitativ ansats är relevant att undersöka varför människor återflyttat till landsbygdskommuner. Genom att undersöka detta kan värdefulla insikter ges om hur återflyttare till landsbygdskommuner resonerar kring vilka faktorer som påverkar flyttning till dessa, något som i sin tur kan bidra till att ge en djupare förståelse om både återflyttning och flyttningar till landsbygden generellt sett.

Kunskap om återflyttning kan användas av landsbygdskommuner i arbetet med att försöka öka sitt befolkningsunderlag och även på ett mer övergripande plan eftersom att studier om återflyttning kan vara användbara i syfte att förklara flyttares beteende i allmänhet (Lee 1974, s.283). Ur ett planeringsperspektiv är det viktigt att förstå flyttningar då de påverkar samhällets framtida utformning och därmed planeringens förutsättningar. Med landsbygdens befolkningsminskning och återflyttningarnas betydelse i åtanke riktas fokus mot studiens syfte.

1.1 Syfte och frågeställningar

Det övergripande syftet med denna uppsats är att undersöka varför återflyttning sker till svenska landsbygdskommuner. Detta kommer att göras genom intervjuer med återflyttare till Olofströms kommun för att undersöka deras egna motiv till varför de har återflyttat. Mot bakgrund av tidigare, huvudsakligen kvantitativa studier av återflyttning, syftar denna uppsats att utifrån en kvalitativ ansats fördjupa kunskapen om återflyttares egna erfarenheter av varför återflyttning sker. För att uppnå syftet formuleras följande huvudfrågeställning:

- *Vilka motiv har återflyttare som återflyttat till landsbygdskommuner?*

För att besvara denna huvudfråga används följande underfrågor:

- *Vem återflyttar till Olofströms kommun?*
- *Varför har återflyttare återflyttat till Olofströms kommun?*
- *Skiljer sig återflyttarnas motiv till varför de har flyttat från Olofströms kommun mot de motiv vilka är anledningen till att de har flyttat tillbaka och i så hur?*

1.2 Avgränsningar

Denna uppsats behandlar återflyttning som är en form av migration. Eftersom att migration är ett komplext fenomen som kan uppkomma på grund av en mängd olika anledningar är det nödvändigt att göra en tydlig avgränsning med avseende till vilka delar av fenomenet som denna uppsats ska behandla. Inom den geografiska disciplinen skiljs vanligtvis sådan migration som sker inom ett land från sådan migration som sker mellan landsgränser. Vidare görs ofta en uppdelning mellan tvingad och volontär migration och mellan laglig och olaglig migration (Gregory et al. 2009, s.462). Skillnader mellan migration som sker från ett land till ett annat på grund av krig skiljer sig exempelvis radikalt från migration vilken sker inom ett land på grund av att migranten ifråga har fått ett nytt arbete på en annan ort.

Denna uppsats behandlar sådan migration som är frivillig och laglig. Geografiskt sett har denna uppsats avgränsats till att behandla migration som sker inom landsgränser och mellan kommuner med fokus på landsbygdskommuner. Motivet till att fokusera på landsbygdskommuner är att flera av de svenska kommuner som brottas med en minskande befolkning är landsbygdskommuner vilket gör detta till en relevant och intressant undersökningsenhet. Olofströms kommun har valts som fall då det är ett exempel på en landsbygdskommun som under flera år haft en minskande befolkning, en mer ingående redogörelse för val av fall återfinns i avsnitt 4.1.

1.3 Centrala begrepp

1.3.1 Återflyttning

Återflyttning har tidigare definierats som: "the movement of emigrants back to their homelands to resettle" (Gmelch 1980, s.136). Denna definition syftar till internationell återflyttning vilken sker mellan landsgränser, men föremål för denna uppsats är dock som tidigare nämnt sådan återflyttning vilken sker inom ett land. Meningen av engelskans "homeland", vilket översätts som hemland, kommer i denna uppsats ha betydelsen hemkommun. Definitionen av hemkommun utgår utifrån uppsatsens intervjupersoners egen definition och för samtliga intervjupersoner är detta den plats där de spenderat majoriteten av sina uppväxtår. En mer ingående diskussion kring definitionen av hemkommun återfinns i avsnitt 4.3.

Definitionen av återflyttning berör två viktiga aspekter vilka gäller definitionen av flyttningar, eller uttryckt med en annan term, migration i allmänhet. Den ena aspekten handlar om distans och denna andra om tid (Boyle et al. 1998, s.34-35). Det är därför relevant att definiera både vilken distans och tid som gäller för att en flytt ska räknas som en återflytt. Gällande distans definieras migration ofta som en förflyttning över en administrativ gräns (Niedomysl och Fransson 2014, s.358), detta kan dock vara problematiskt eftersom att geografiska enheter kan variera kraftigt i storlek (Boyle et al. 1998, s.34). Flyttningar kan exempelvis ske över en kommungräns men avståndet till föregående bostadsort kan fortfarande vara kortare än vad det skulle ha varit om flytten hade skett till andra sidan kommunen. Gällande tid finns det ett generellt antagande att migrationsbeslutet ska innefatta en viss permanens för att räknas som migration (Boyle et al. 1998, s.34-35).

Med hänsyn till avstånd och tid ska den primära flytten ha skett över kommungränsen och vidare till en ort vilken ligger minst två timmars pendlingsavstånd från hemkommunen, detta för att komma ifrån den tidigare nämnda problematiken med avstånd. Motivet är att en flytt som sker över två timmars pendlingsavstånd från hemkommunen kommer sannolikt att innebära större förändringar för individen än en flytt som exempelvis sker tjugo minuter bort. Gällande tidsaspekten ska det vid återflytten ha funnits en intention att stanna i kommunen, den plats man flyttar till ska vara ens nya bostadsort, även om denna intention inte nödvändigtvis behöver innebära en avsikt att stanna för resten av livet.

1.3.2 Landsbygdskommun

Kriterierna för vad som definieras som landsbygd kan skilja sig åt beroende på vad som är syftet med definitionen och vidare kan den personliga, subjektiva uppfattningen av vad vi upplever som landsbygd variera från person till person (Glesbygdsverket 2008, s.5). Ett exempel på hur definitionen av landsbygd kan skilja sig åt beroende på syfte är OECD:s klassificering av stads- och landsbygdsregioner i Europa. Enligt denna definition, vilken utgår från en trefaldig skala baserad på befolkningstäthet per kvadratkilometer, klassas hela Sverige som ”predominantly rural”, med undantag region Skåne och Stockholmsregionen vilka istället klassas som ”significantly rural” (Glesbygdsverket 2008, s.17). Detta visar på komplexiteten i att definiera vad landsbygd faktiskt innebär, vad som klassas som landsbygd i syfte att skapa en bild från ett europeiskt perspektiv, inte nödvändigtvis vara det som vi skulle definiera som landsbygd i syfte att förstå landsbygd utifrån en svensk kontext.

Denna uppsats kommer att utgå från jordbruksverkets definition av landsbygdskommun som bygger från statistik från SCB (Jordbruksverket 2013, s.70). Detta eftersom att denna definition utgår från ett svensk; kommunalt perspektiv och vidare med anledning av att definitionen tillämpas i den parlamentariska landsbygdskommitténs

delbetänkande ”På väg mot en ny politik för Sveriges landsbygder – landsbygdernas utveckling, möjligheter och utmaningar”, vilket visar på definitionens relevans och aktualitet i en svensk kontext (SOU 2016:26). Klassificeringen bygger på en indelning av Sveriges samtliga kommuner i fyra olika kommuntyper: storstadsområden, stadsområden, landsbygd och gles landsbygd. Till landsbygdskommuner räknas kommuner vilka har mindre än 30 000 invånare, den största tätorten har mindre än 25 000 invånare och befolkningstätheten är minst fem invånare per kvadratkilometer. Av landets 290 kommuner tillhör 164 stycken denna kategori vilket gör den till den största (Jordbruksverket 2013, s.70).

2. Teoretiska utgångspunkter

I detta kapitel presenteras de teoretiska perspektiv som uppsatsen använder sig av. Migration är ett område som är svårt att begränsa på grund av det stora spann av förklaringsfaktorer som finns till varför fenomenet kan uppstå. Teoriavsnittet försöker visa på denna bredd och på den komplexitet som omfattar migration genom att göra nedslag i fyra teoretiska perspektiv för att belysa hur både individuella och strukturella faktorer kan ha betydelse för varför återflyttning sker. Inledningsvis introduceras två för migrationsforskningen centrala riktningar. För att kunna förstå vilken betydelse platsspecifika aspekter har för beslutet att återflytta behandlar efterkommande avsnitt ekonomisk migrationsteori, migration och sociala kontakter och migration till landsbygden. Avslutningsvis presenteras teori vilken behandlar hur migration kan förstås ur ett livscykelperspektiv.

2.1 Teoretiska ansatser till migration: skilda perspektiv

Gällande migrationsteorier görs ofta en uppdelning mellan två filosofiska tankegångar: den ena fokuserar på individens aktiva handlande och den andra betonar strukturens makt över migrationsprocessen. Denna uppdelning har benämnts med olika namn och den terminologi som kommer användas i denna uppsats utgår från Boyle et al. (1998) indelning mellan deterministiska och humanistiska perspektiv. Utifrån ett deterministiskt perspektiv ses migration som en rationell respons på omgivande faktorer och individen tillskrivs en liten roll i beslutet att flytta eller inte. Utifrån ett humanistiskt perspektiv ses individen däremot som en aktiv beslutsfattare istället för någon som enbart agerar utifrån omgivande faktorer. Här styr individen själv över beslutet att flytta och detta beslut behöver inte vara fattat utifrån rationella grunder (Boyle et al. 1998, s.56). Det viktiga utifrån det humanistiska perspektivet är istället att undersöka upplevda motiv och skillnader i möjligheter till att flytta som individen bär på (Boyle et al. 1998, s.71).

Skärningen mellan det deterministiska och det humanistiska perspektivet kan ses ligga i individens handlingsutrymme kontra strukturen (Stjernström 1998, s.13). Bestämmer och kontrollerar vi som individer själva våra handlingar och liv eller styrs vi av sociala krafter som ligger utanför vår kontroll? Detta är en evig fråga vilken diskuterats inom samtliga samhällsvetenskapliga discipliner och delar dem i två läger (Giddens 1998, s.609). Denna uppdelning mellan strukturella och individuella perspektiv, eller med Boyle, Halfacree och Robinsons (1998) terminologi, deterministiska och humanistiska perspektiv på migration, är central inom migrationsforskningen (Stjernström 1998, s.13).

Ovanstående redogörelse belyser det faktum att migration kan betraktas från olika perspektiv som berör frågor på en filosofisk nivå. Denna uppdelning är viktig att känna till eftersom synen på- och förståelsen för migration påverkas utifrån vilket perspektiv

som antas (Boyle et al. 1998, s.57) och en redogörelse för dessa två grundläggande riktningar ansågs därmed vara central. Eftersom att återflyttning kan belysas utifrån både ett deterministiskt och humanistiskt perspektiv som båda kan argumenteras vara relevanta för att förstå varför återflyttare återflyttar, kan dessa två perspektiv tillhandahålla ett ramverk för att på ett mer övergripande plan förstå motiven till återflytten. Detta i termer av huruvida återflyttarna upplever att de återflyttat på grund av egen vilja eller att återflytten har varit ett beslut som de inte har kunnat styra över. Denna uppdelning mellan deterministiska och humanistiska perspektiv är användbar att bära med sig för att förstå de teorier som kommer presenteras nedan.

2.2 Ekonomisk migrationsteori

Ekonomiska migrationsteorier fokuserar på ekonomiska faktorer för att förklara människors migrationsmönster. Sådan teori utgår ofta från en modell där arbetare responderar på ekonomiska svängningar och flyttar mellan platser på grund av löneskillnader. Slutligen skapas ett överflöd av arbetare i områden med höga löner vilket skapar en lönesänkning som i sin tur genererar en ny cykel med migrationsflöden till en annan plats (Boyle et al. 1998, s.61). En sådan modell förutsätter att: personer agerar nytto-maximerande, innehar perfekt information om arbetsmöjligheter, arbetare är en homogen grupp när det kommer till förmågor och preferenser och slutligen att det vare sig inte finns några ekonomiska eller sociala hinder till migration (Ritchey 1976, s.364). En vanligt förekommande kritik mot detta perspektiv är just att det förutsätter att det inte finns några hinder för människor att flytta (Newbold 2014, s.135). Om denna modell stämmer skulle det innebära att motiven bakom återflytten är enbart grundade i ekonomiska skäl.

Den så kallade humankapitalteorin är en utvidgning av det ovan beskrivna perspektivet på migration (Boyle et al 1998, s.62). Sjaastad (1962) är nyckelteoretiker inom denna ansats och argumenterar att människor flyttar om de förväntar sig högre vinster på den nya destinationen än om de skulle stanna kvar på nuvarande plats. Både vinst och kostnad mäts i både ekonomiska och icke-monetära kostnader (exempelvis kostnaden av att byta arbete innebär en förlust i inkomst när detta sker). Till skillnad från ovanstående modell tar denna modell med sådana psykiska kostnader som kan uppkomma av att byta levnadsmiljö med i beräkningen (Sjaastad 1962, 83-85). Humankapitalteorin tillåter ett tidsmässigt perspektiv på migration till skillnad från ovanstående modell, i termer av att vad som resonemang vid flytt och vad som är vinstgivande kan skilja sig åt mellan exempelvis ålder eller familjesituation. Humankapitalteorin har betonats som problematisk eftersom att den förutsätter att människor innehar tillgång till perfekt information om möjligheter på både den nuvarande och potentiella bostadsorten och utifrån detta fattar ett rationellt beslut i förhållande till vinst och förlust (Boyle et al. 1998, s.62). Sjaastads (1962) modell kan fungera som ett komplement för att även belysa icke-monetära motivs betydelse för

återflytten, exempelvis psykiska kostnader av att flytta från familj och vänner. Modellen möjliggör även en analys kring hur eventuella skillnader mellan vinster och förluster med återflytten skiljer sig åt mellan återflyttarna.

Ovan beskrivna ekonomiska perspektiv har blivit utmanade av strukturella perspektiv som betonar strukturens tvingande roll i migrationsbeslutet. Människor vilka exempelvis flyttar på grund av arbete gör detta för att de blir tvingade till det på grund av rådande förhållanden på deras tidigare bostadsort, exempelvis på grund av diskrepans mellan deras utbildningsområde och existerande arbetsmarknad (Rérat 2014, s.71). Det strukturella perspektivet tillhandahåller en förklaringsmodell för återflytten till sådana faktorer vilka återflyttarna inte kan styra över, och dessa behöver inte nödvändigtvis vara ekonomiska skäl. Likheten mellan ekonomiska och strukturella perspektiv är att båda förklarar migration som reaktion på yttre krafter (Rérat 2014, s.71), och de därmed kan ses tillhöra den deterministiska skolan där individen tillskrivs en mindre roll i beslutet att flytta.

2.3 Migration och sociala faktorer

Släkt och vänskapsrelationer knyter personer till platser (Ritchey 1976, s.389). Att flytta ett längre avstånd är på många sätt ett livsavgörande beslut, inte minst på grund av det i allra högsta grad kommer att påverka våra sociala kontakter (Andersson 2000, s.52). I dagens moderna samhälle har teknologins avancemang förvisso öppnat upp möjligheten att hålla kontakt med människor trots stora geografiska avstånd (Stjernström 1998, s.29), men oavsett kommer det expanderade geografiska avståndet till familj och vänner som en längre flytt kan innebära påverka möjligheten till att upprätthålla kontakt med dessa (Andersson 2000, s.52). Vid återflyttning är sannolikheten stor att återflyttarna har sociala kontakter kvar i sin hemkommun eftersom detta är den plats där de är uppväxta. Tidigare migrationsforskning och forskning om återflyttning specifikt, har vidare visat att sociala kontakter har betydelse för val av flyttdestination (t.ex. Stjernström 1998; Nedomysl och Amcoff 2010).

Ritchey (1976) diskuterar tre hypoteser vilka berör hur släktingar och vänner kan ha inverkan på migrationsbeslutet. Den första hypotesen, "the affinity hypothesis", innebär att närvaron av släkt och vänner påverkar flyttningsbeslutet i sig och här är graden av styrka i relationen en viktig faktor. Den andra hypotesen, "the information hypothesis", hör samman med tillgången till information om flyttdestinationen ifråga vilken förbättras genom förekomsten av släkt eller vänner på denna plats. Sådan information kan exempelvis röra förhållanden på bostads- eller arbetsmarknaden, vilket kan förenkla skaffandet av bostad eller arbete på flyttdestinationen. Den sista hypotesen kallas "the facilitating hypothesis" och innebär att sociala kontakter har en positiv inverkan på individens förmåga att anpassa sig på den nya platsen eftersom att de finns till hjälp på plats (Ritchey 1976, s.389). Dessa faktorer kan både verka mot individens beslut att

flytta men även påverka beslutet att flytta (Stjernström 1998, s.31). Dessa hypoteser möjliggör en analys av betydelsen av sociala kontakter för migrationsbeslutet, vilka å ena sidan kan bero på rent känslomässiga skäl och å andra sidan på grund av mer praktiska skäl.

Idén att sociala kontakter gynnar individer är en tanke som härstammar från klassiska sociologiska teoretiker som exempelvis Marx och Durkheim och benämns som "social kapital" (Gregory et al. 2009, s.689; Portes 1998, s.2). Enligt en välciterad artikel av Portes (1998, s.6) var sociologen Pierre Bourdieu den första som gjorde en samtida definition av begreppet men senare har flera andra definitioner av begreppet uppkommit. Portes (1998, s.6) menar dock att det finns en konsensus i forskningsvärlden att socialt kapital handlar om individers förmåga att skaffa sig fördelar genom medlemskap i sociala nätverk. Det relevanta i detta sammanhang är inte att ha en utförlig diskussion om socialt kapital utan begreppet är användbart då det kan tillämpas för att förstå och benämna hur återflyttarnas sociala kontakter i hemkommunen på olika sätt kan ge dem fördelar vilka kan ha påverkat beslutet att återflytta.

2.4 Migration till landsbygden

Urbanisering har varit en trend i västvärlden alltsedan den industriella revolutionens framfart och landsbygdens befolkning har krympt medan städernas har växt (Eliasson et al. 2015, s.693) och som tidigare nämnts har befolkningsutvecklingen i Sverige följt i urbaniseringens fotspår. Under 1970-talet uppmärksammades dock ett trendbrott i denna utveckling av amerikanska forskare, människor började flytta från städerna till landsbygden vilket resulterade i en omvänd utveckling, befolkningen i städerna minskade och befolkningen på landsbygden ökade (Eliasson et al. 2015, s. 694). För att beskriva denna process när migration sker från stad till landsbygd myntade Beale (1975) begreppet kontraurbanisering (Boyle et al. s.13), vilket är en process som ägde rum i många Europeiska länder under samma tid (Eliasson et al. 2015, s. 694). Kontraurbanisering kan även avläsas i Sverige under samma tid och denna period refereras ofta till som "Den gröna vågen" (SCB 2015). Sedan 1970-talet har västvärldens länder visat upp olika tendenser när det gäller kontraurbanisering där perioder av urbanisering har ersatts med kontraurbanisering (Eliasson et al. 2015, s. 694).

Kontraurbanisering är ett välbeforskat område och olika anledningar till varför kontraurbanisering sker har föreslagits. Boyle et al. (1998, s.14) framhåller orsaker kopplade till livskvalité, där människor flyttar till landsbygden på grund av den levnadsmiljö som finns där, som en av de mest prominenta anledningarna. Levnadsmiljö är förbundet med livskvalité och estetiska aspekter kopplade till såväl kulturella och naturmässiga attribut i den omgivande miljön (Rérat 2014, s.73) Ur ett historiskt perspektiv är migration till landsbygden idag i större utsträckning möjlig.

Detta tack vare förbättrad infrastruktur för transporter och ökad personlig rörlighet men trots sådana förbättringar finns det dock fortfarande hinder för att migration till landsbygden ska kunna äga rum (Boyle et al. 1998, s.43).

Sådana hinder har illustrerats i tidigare forskning utförd i en svensk kontext, som visat att viljan att flytta till landsbygden finns bland den svenska befolkningen, men att detta förblir just en vilja eftersom fler respondenter uppger att de skulle vilja flytta till landsbygden än vad som faktiskt flyttar dit. Orsaken är att det finns en rad faktorer vilka gör att en flytt till landsbygden försvåras, exempelvis att det kan vara svårt att hitta arbete, särskilt för högutbildade, det kan vara svårt att hitta boende och utbudet av service är ofta sämre på landsbygden (Niedomysl och Amcoff 2011, s.257). Sådan forskning visar på hur det finns hinder för flyttningar till landsbygden att äga rum och kontraurbanisering är därmed en ytterst selektiv process, något vilket även Boyle et al. (1998, s.143) betonar.

Ett centralt begrepp i koppling till kontraurbanisering är ”den rurala idyllen” (Bunce 1994) vilket innebär en framställning av landsbygden som en motpol till staden där landsbygden får utgöra en romantiserad bild i kontrast- och som en kritik till det hektiska urbana och moderna livet. Landsbygden beskrivs istället som en plats vilken är fri från stadens hets och problem (Boyle et al. 1998, s.141). Sådana framställningar av landsbygden har argumenterats påverka kontraurbaniseringen (Boyle et al. 1998, s. 143). Sådana bilder av landsbygden kan spridas av media av olika slag och behöver inte vara baserad på direkt erfarenhet (Boyle et al. 1998, s.142), i detta fall är dock återflyttarnas erfarenheter av landsbygden deras egna eftersom att de tidigare har varit bosatta där. Bilden av landsbygden som ”den rurala idyllen” kan bidra till att förklara återflytten som en reaktion på levnadsförhållanden på den tidigare bostadsorten och landsbygden som levnadsmiljö vilken ses som eftersträvansvärd i jämförelse med en mer urban sådan.

2.5 Migration ur ett livscykelperspektiv

Tillämpningen av ett livscykelperspektiv innebär en syn på migration som ett beslut som ligger inbäddat i en persons livscykel (Rérat 2014, s.123), som kan definieras som en sekvens av händelser vilka formar en persons liv från födelsen till livets slut (Boyle et al. 1998, s. 119). Livscykelperspektiv på migration har sitt ursprung i bland annat sociologen Peter Rossis verk (Andersson 2000, s.60), som utifrån en studie av hushåll i den Amerikanska staden Philadelphia drar slutsatsen att flyttningar uppstår på grund av att bostadsbehov varierar beroende på hushållets sammansättning (Rossi 1980). Hushållets sammansättning är beroende på var i livscykeln en person befinner sig och utefter detta kommer bostadsbehovet att förändras (Rossi 1980, s.226). Denna studie speglar hur migration kan vara driven av förändrat bostadsbehov vilket skapas av familjerelaterade förändringar. Rossis (1980) studie har dock kritiserats för att vara

alltför snäv och generaliserade i termer av att alla människor skulle följa samma väg i livet i termer av hushållssammansättning (Boyle et al. 1998, s.109).

Mot bakgrund av kritik har livscykelperspektivet kommit att utvecklas. Elder (1978) var en av de första att utvidga detta perspektiv med syfte att göra det mer tillåtande för diversitet och komplexitet i och mellan olika människors liv. Detta gjordes genom att placera individen i tid och rum, det vill säga i sin geografiska, sociala, historiska och politiska kontext (Boyle et al. 1998, s.110). Till skillnad från Rossi placerar alltså Elder individens liv i relation till sin omgivning och gör följande definition: "the interweave of age-graded trajectories, such as work careers and family pathways, that are subject to changing conditions and future options, and to short-term transitions ranging from leaving school to retirement" (Elder 1994, s.5). Detta citat speglar en syn på livscykelperspektivet som en sammanflätning av vägar i livet relaterade till ålder, vilka påverkas av en föränderlig verklighet samt av framtida möjligheter och förändringar i termer av olika steg i livet. En central del av Elders (1994) livscykelperspektiv är idén om "linked lives". Detta innebär att människors liv är kopplade till- och påverkas av deras sociala kontakter liv, vilket skapar en ömsesidig påverkan. Ett exempel är att vid en separation flyttar individer ofta tillbaka till sitt föräldrahem, en handling vilken i sin tur kommer påverka deras föräldrars liv (Elder 1994, s.6).

Även om det numera är allmänt erkänt i forskningsvärlden att det inte finns en livscykel som kan användas som en mall i vilken alla människor passar in, visar forskning samband mellan ålder och händelser i livet och individers benägenhet att flytta. Baserat på migrationsmönster från ett stort antal individer i en rad västeuropeiska länder samt från USA, Japan och Australien, har Rogers och Watkins (1987) tagit fram en modell vilken beskriver fyra migrationstoppar under livscykeln. Dessa inträffar under tidig barndom, vid tillfället för det första arbetet, vid pensionen samt vid livets slutskede. Den högsta toppen är i 25-årsåldern, sedan minskar migrationsbenägenheten åldern (Boyle et al. 1998, s.110-111). Utifrån denna modell har Warnes (1992) kopplat samman ovan nämnda migrationstoppar med förändringar i en persons liv genom att associera dessa till den sannolika frekvensen och distansen av flyttningar per år. Dessa förändringar innebär följande: att flytta från föräldrahemmet, att bli tillsammans med sin partner, att separera från sin partner, att skaffa barn samt att gå in pension (Boyle et al. 1998, s.113).

I en svensk kontext kan vi se livscykelperspektivet reflekteras i flyttningar inom landet. Den genomsnittliga svensken flyttar i genomsnitt ca tio gånger under sin livstid, utav dessa infaller två till tre under barndomsåren vilket innebär att migrationsbeslutet då inte är ett eget fattat beslut. Under den tidiga vuxenfasen (18 till 24 år), samt under den familjebildande fasen (25 till 34 år) är migrationsbenägenheten hög, ungefär hälften av flyttningarna sker under dessa åldrar. Sedan går migrationsbenägenheten kraftigt ner och allra lägst är den i 70-årsåldern. Anderson (2000, s.58) belyser att dessa livsfaser

kan se olika ut och kan vara både kortare, längre och gå in i varandra (Andersson 2000, s.59). Det är även viktigt att poängtera att forskning visat att motiv till flyttningar och flyttarnas egenskaper varierar beroende på flyttavstånd (se t.ex. Nedomysl 2011; Nedomysl och Fransson 2014). Vidare har det visats att preferenser för levnadsmiljö skiljer sig mellan åldersgrupper, kön och huruvida man har barn eller inte (Nedomysl 2008, s. 1125) vidare har betydelsen av sociala kontakter visat skilja sig åt beroende på var i livscykeln en person befinner sig (Stjernström 1998, s.187).

Att tillämpa ett livscykelperspektiv möjliggör en analys av huruvida återflyttarnas motiv till återflytten skiljer sig från de motiv de hade när de flyttade från kommunen, men också att analysera huruvida motiven till återflytten skiljer sig åt beroende på återflyttarnas ålder och livssituation. Vidare möjliggör Elders definition av perspektivet en analys av hur kontexten och återflyttarnas framtida möjligheter och sociala kontakter kan ha betydelse till varför återflytten har ägt rum.

3. Tidigare forskning

I detta kapitel återges tidigare forskning om återflyttning. En avgränsning till forskning vilken behandlar återflyttning har gjorts eftersom att det är denna typ av återflyttning som är fokus för denna uppsats, däremot presenteras både resultat både kvantitativa och kvalitativa studier. Inledningsvis introduceras forskning om vem som återflyttar vilken följs av forskning som undersökt motiv till återflyttning.

3.1 Vem återflyttar och varför?

Som tidigare nämnts har forskning om inrikes återflyttning dominerats av kvantitativa studier. Sådan forskning har ofta mätt individuell karaktäristika hos återflyttare och potentiella återflyttare eller platsbundna attribut på destinationsorten för att på så sätt undersöka varför återflyttare återflyttar (Niedomysl och Amcoff 2011, s.57). I samband med sådan kvantitativ forskning är det inledningsvis viktigt att nämna resultaten kan variera på grund av statistiska skäl beroende på vilka geografiska enheter och tidsintervall som har använts för att mäta fenomenet (Reichert et al. 2015, s.3).

Tidigare kvantitativa studier om återflyttning har gett upphov till en variation av resultat angående återflyttares kön, socio-ekonomiska bakgrund och ålder. Gällande kön har forskning visat att män är mer benägna att återflytta än kvinnor (Niedomysl och Amcoff 2011). Att vara ung och ha hög utbildning har påvisats ha en negativ inverkan på beslutet att återflytta. En studie i Finländsk kontext visade att det främst är äldre; mindre utbildade individer och arbetslösa som flyttar tillbaka till sina hemregioner medan unga; utbildade individer istället flyttar till regionala tillväxtcentra och stannar där (Pekkala 2003, s.480). Att högutbildade i mindre uträkning återflyttar har även påvisats av Rosenbaum (1993) vilken har undersökt inter-provinsiell migration i Kanada med fokus på återflyttning. Resultatet pekar på att individer var mindre benägna att återflytta om de hade kandidatutbildning eller högre (Rosenbaum 1993, s.98). Detta är något vilket inte visat sig applicerbart på återflyttning som sker till storstäder. En studie om återflyttning till Sveriges tre storstadsregioner visar på att återflyttare till storstadsregioner har både en högre utbildnings- och inkomstnivå än de som återflyttar till mindre regioner och vidare består den största andelen återflyttare till storstadsregioner av unga människor som just avslutat sina studier (Niedomysl och Amcoff 2013, s.2491).

Gällande hushållsammansättning har tidigare studier visat att vara gift har en negativ inverkan på sannolikheten att återflytta (Rosenbaum 1993), medan ensamstående föräldrar har en större sannolikhet att återflytta (Rosenbaum 1993). Detta har å andra sidan däremot visat sig ha en mindre betydelse vid återflyttning till storstadsregioner, vilket visar på storstadsregioners starka dragningskraft (Niedomysl och Amcoff 2013, s.2491). Att ha barn har enligt tidigare forskning visat sig ha en positiv inverkan på återflyttning (Rosenbaum 1993), men för återflyttare till storstadsregioner har

förekomsten av barn istället visat sig ha en negativ inverkan på återflyttning (Niedomysl och Amcoff 2013). Detta tyder på att storstadsregioner inte upplevs som attraktiva för familjer med barn (Niedomysl och Amcoff 2013, s.2491).

Rörande ekonomiska aspekters betydelse för återflyttning visar tidigare forskning visar att ekonomiska skäl sällan är den primära anledningen till återflytt, därmed inte sagt att detta är en irrelevant faktor, tvärtom. I en svensk kontext har studier om återflyttning visat att ekonomiska faktorer i termer av att tillgången till arbete är en förutsättning för återflyttning, även om detta inte är den huvudsakliga anledningen till varför återflytten ägde rum (Niedomysl och Amcoff 2010, s.668). En liknande slutsats drar Rérat (2014) vars tidigare nämnda studie visar att möjligheten till jobb är avgörande för att återflyttningen ska kunna äga rum och vidare att karriärmöjligheter och lönenivåer förvisso har betydelse för återflytten men enbart ges sekundär betydelse av unga återflyttare (Rérat 2014, s.83).

Forskning har påvisat sociala faktorerens betydelse för återflyttning. Niedomysl och Amcoff (2010) har genom en surveyundersökning undersökt självrapporterade motiv för återflyttning där resultatet pekar på att sociala faktorer är det motiv som spelar störst roll för beslutet att återflytta (Niedomysl och Amcoff 2010, s.668). Även Reichert (2002) betonar betydelsen av sociala faktorer för återflyttning i en studie vilken jämför skillnader i motiv och socio-ekonomisk karakteristik mellan återflyttare och nya migranter till delstaten Montana, USA. Resultatet visar att det viktigaste motivet till flytta bland både återflyttare och nya migranter var familjerelaterat (33 %), vilket följdes av arbetsrelaterade motiv (23 %). Återflyttarna och de nya migranterna var lika när det kom till utbildning, inkomst och ålder och Reichert (2002, s.150) drar därmed att olika typer av platser attraherar olika människor med anledning att människor har skilda preferenser.

I studier som specifikt studerat återflyttning till landsbygden har i linje med tidigare forskning sociala faktorer påvisats som relevanta. I en Schweizisk kontext har Rérat (2014) undersökt motiv till återflytt bland unga personer med universitets- eller högskoleutbildning till sin hemregion. Resultatet pekar på att sociala kontakter i hemregionen är den primära orsaken till att återflyttningen har ägt rum (Rérat 2014, s.83). Samma resultat finner Reichert et al. (2014, s.69) av en kvalitativ studie av som bland annat behandlar motiv för återflyttning till landsbygdsområden i USA där det huvudsakliga motivet för återflyttning är skäl kopplade till familjen. Ytterligare en kvalitativ studie utförd i samma kontext visar att närvaro av föräldrar och en önskan att uppfostra sina barn där man själv växt upp är de vanligaste motiven för att återflytta till landsbygdsområden i USA (Cromartie et al. 2015, s.25).

I en landsbygdskontext har centrala faktorer för återflyttning påvisats vara känsla av tillhörighet kopplat till platsen, rurala omgivningar, livskvalité vilken upplevs finnas i

hemregionen (Rérat 2014, s.83), samt tillgång till naturen och fritidsaktiviteter kopplade till denna (Cromartie et al. 2015, s.25). Liknande resultat finner Heikkilä och Korhonen (1995), vilka undersöker motiv hos potentiella inrikes återflyttare till den finska regionen Kainuu. Resultatet visar att det huvudsakliga motivet för att återflytta är att längta efter den plats vilken är kopplad till ens ursprung vilken följs av motiv kopplade till natur och omgivningen (Heikkilä och Korhonen 1995, s.115).

Redogörelsen av tidigare forskning illustrerar att det finns en rad olika faktorer som påverkar varför inrikes återflyttning äger rum. Forskningsöversikten visar att benägenheten att återflytta skiljer sig åt beroende på olika attribut hos återflyttarna, såsom exempelvis ålder, hushållsammansättning och socio-ekonomiska faktorer och motiv till varför människor återflyttar handlar om både band till människor, band till platser, platsrelaterade preferenser och arbetsrelaterade motiv.

4. Metod

I detta kapitel beskrivs och diskuteras det tillvägagångssätt och den metod som ligger till grund för uppsatsen. Utgångspunkten är en kvalitativ ansats med fallstudie som tillvägagångssätt och semi-strukturerad intervju som metod.

4.1 Fallstudie

Fallstudie som tillvägagångssätt möjliggör noggrann undersökning av ett enskilt fall gör det möjligt att upptäcka detaljer och komma fram till unika insikter (Denscombe 2009, s.59-60), vidare tillåter fallstudien ett fokus på förhållanden och processer (Denscombe 2009, s.71). Fallstudier är ett fördelaktigt tillvägagångssätt för studier som undersöker frågorna ”hur” eller ”varför”, när forskaren har en svag kontroll över händelserna och när fokus ligger på samtida fenomen i en kontext som berör det verkliga livet (Yin 2003, s.1). Med hänsyn till uppsatsens syfte att undersöka varför människor återflyttar, ett fenomen som är samtida, i allra högsta grad berör det verkliga livet och är en process som inte kan påverkas av forskaren, är fallstudien ett fördelaktigt tillvägagångssätt som valdes med motivet att den möjliggör en undersökning av återflyttning som en process där flera faktorer samverkar. Genom att fokusera på Olofströms kommun kan platsspecifika aspekter undersökas och belysas vilket ger möjlighet att undersöka dess eventuella betydelse för återflyttning.

Möjligheten att generalisera utifrån fallstudier beror på fallet ifråga samt hur detta väljs och om fallet väljs utifrån strategiska grunder ökar detta möjligheten för generalisering (Flyvbjerg 2006, s.225-226). När syftet är att undersöka ett speciellt fenomen är ett strategiskt valt fall inte nödvändigtvis det mest lämpliga. Ett extremt eller avvikande fall kan istället vara mer givande eftersom att sådana fall ofta innehåller mer relevant information vilket kan användas för att undersöka de djupare mekanismerna bakom fenomenet (Flyvbjerg 2006, s.229). Olofströms kommun valdes som fall på grund av två anledningar. För det första med anledning av att kommunen utgör ett exempel på en landsbygdskommun som haft en negativ befolkningsutveckling sedan flera år tillbaka. Speciella omständigheter kring kommunens näringsliv gör dock att den inte kan ses som ett representativt fall. Historiskt sett har näringslivet dominerats av tillverkningsindustri som än idag sysselsätter en stor del av kommunens anställda och är den näst största arbetsgivaren efter kommunen själv (Ne.se). Dessa omständigheter gör kommunen extremt sårbar för ekonomins svängningar och Svenskt näringsliv rankar Olofströms kommun som en av Sveriges tio mest sårbara kommuner (Tillväxtverket 2001, s.34). Detta påverkar människors möjlighet till arbete vilket är tätt sammanbundet med befolkningsutvecklingen. Kommuns ensidiga näringsliv kan argumenteras göra den till ett extremt fall som kan synliggöra intressanta aspekter av återflyttarnas motiv vilka kanske inte hade kommit fram annars.

Den andra anledningen till varför just Olofströms kommun valdes som fall är för att jag

i egenskap av uppsatsens författare kommer från kommunen. Detta var en ingång för att få tag på intervjupersoner, något som blivit svårt vid val av ett annat fall eftersom att kommuner inte tillhandahåller data om återflyttare på individnivå. Det faktum att jag själv kommer från kommunen innebär att det funnits en stor förkunskap om denna. Detta skulle kunna ha negativa effekter, särskilt med hänsyn till att fallstudier tidigare kritiserats för att en färgad syn har styrt utfallet (Yin 2003, s.10). För att undvika detta har jag under arbetets gång reflekterat över min förkunskap om kommunen. Min bakgrund som olofströmare har dock även haft positiva effekter i termer av detta upplevts som en fördel under intervjuerna vilket kommer att beskrivas mer ingående i avsnitt 4.4.

4.2 Kvalitativ intervju

Valet att anta en kvalitativ ansats gjordes på grund av två anledningar: för det första är valet grundat i antagandet att kvalitativ forskning kan bidra till att skapa en djupare förståelse för sociala fenomen (Ryen 2004, s.19). För det andra valdes kvalitativ metod med motivet att kvantitativa studier tidigare dominerat forskning om återflyttning (Niedomysl och Amcoff 2011, s.657), och att anta en kvalitativ ansats kan därför ge en rikare bild av återflyttning. Intervju som metod möjliggör undersökning på ett djupare plan, kan generera detaljerade data och tillåter intervjupersonerna att utveckla sina tankar (Denscombe 2009, s.267-268). Kvalitativ intervju som metod valdes för att fånga en detaljerad bild och få en djupare förståelse om varför återflyttning sker. Att välja en kvantitativ metod i form av enkätundersökning hade kunnat vara en tänkbar metod vilken förvisso hade kunnat resultera i ett större underlag i termer av fler respondenter (Denscombe 2009, s.227), men samma djup och detaljerade bild av återflyttning hade inte kunnat uppnås och viktiga aspekter av fenomenet hade riskerats att inte fångas upp.

Inom kvalitativ forskning finns olika paradigmen vilka speglar olika synsätt på vad man faktiskt kan veta, olika synsätt på hur verkligheten ska uppfattas och på vilket sätt kunskap om denna kan införskaffas (Ryen 2004, s.43). Denna uppsats tar sin utgångspunkt i det naturalistiska paradigmet och den naturalistiska intervjun. En definition är därmed nödvändig: ”Kärnan i det naturalistiska metodsamtalet består i tron på att den sociala verkligheten är verklig. Denna verklighet eller denna verklighetsbild kan fångas av forskaren om hon följer vissa villkor vid insamlingen av data” (Ryen 2004, s.32). Med intervju som metod blir den naturalistiska utgångspunkten att data finns inuti intervjupersonen och meningen med intervjun är att försöka fånga hur verkligheten ser ut utifrån intervjupersonernas perspektiv. Med bakgrund i detta är det därför viktigt att forskaren minimerar sin egen påverkan på de data som samlas in (Ryen 2004, s.32). Den naturalistiska intervjun valdes med utgångspunkt i att denna uppsats syftar till att undersöka varför återflyttare återflyttar, vad som spelar roll för att besvara syftet är att undersöka och beskriva deras uppfattningar om varför de har återflyttat.

Semi-strukturerad intervju valdes eftersom den tillåter intervjupersonen att utveckla sina resonemang och tala fritt samtidigt som det finns en på förhand bestämd struktur. Denna struktur kan innefatta ämnen och frågor vilka som ska avhandlas under intervjuens gång, men ordningsföljden är flexibel. Genom öppna svar ges intervjupersonen utrymme att ge utförliga svar och tala mer fritt (Denscombe 2009, s.234-235). På så vis har intressanta tankegångar kommit fram och vidare kunnat följas upp genom följdfrågor, något vilket inte hade varit möjligt genom att använda strikt strukturerade intervjuer, då dessa ger ytterst lite utrymme för variation och främst använder en begränsad uppsättning av svarsalternativ (Finely 2005, s.702).

4.3 Urval av intervjupersoner

För att få en förståelse för varför människor återflyttat har ett subjektivt urval tillämpats. Detta innebär att urvalet görs utefter vilka intervjupersoner som antas kunna ge den mest relevanta informationen om det som ska undersökas (Denscombe 2009, s.37). Denna urvalsmetod valdes inte för att få fram ett statistiskt representativt material utan istället i enlighet med en kvalitativ ansats göra ett urval vilket bedömdes som relevant i förhållande till studiens problemställning (Ryen 2004, s.77). För denna uppsats valdes följande urvalskategorier: ålder, utbildningsnivå, intervjupersonerna ska räkna Olofströms kommun som sin hemkommun, intervjupersonerna ska ha varit bosatta utanför kommunen i minst tre år innan återflyttningen ägde rum, flyttavstånd samt återflyttens permanens.

Den ursprungliga tanken var att intervjupersonerna skulle vara mellan 21-40 år och ha en högskoleutbildning på minst tre år. Ålderskriteriet sattes med hänsyn till avfolkningen av unga människor från landsbygden (SOU 2016:26, s.19) och en åldrande befolkning (Niedomysl och Amcoff 2010, s.257). Rörande utbildning sattes detta kriterium med hänsyn till att detta tidigare betonats vara positivt för kommunen ifråga (Haartsen och Thissen 2014, s.88), samt då forskning visat att människor med hög utbildning har en mindre sannolikhet att återflytta (Pekkala 2003; Rosenbaum 1993). På grund av svårigheter att få fram ett sådant urval fick dessa kriterier dock åsidosättas och bestämdes istället av de intervjupersoner som kunde tänka sig att ställa upp. Åldersspannet sträcker sig nu istället från 20 till 66 år. Detta anses dock inte utgöra en nackdel eftersom att det istället ger goda förutsättningar att undersöka huruvida motiven skiljer sig åt beroende på ålder och analysera återflytten ur ett livscykelperspektiv. Intervjupersonernas utbildningsbakgrund varierar (se tabell1), och istället kan bidra till att spegla en variation bland återflyttarna (Ryen 2004, s.78).

Att intervjupersonerna ska räkna Olofströms kommun som sin hemkommun innebär inte att personen ifråga nödvändigtvis behöver vara född i kommunen eller ha varit bosatt där under hela sin uppväxttid. Niedomysl och Amcoff (2011) för en diskussion kring definitionen av hemkommun och argumenterar att återflyttning är speciellt

eftersom de förväntas ha en speciell koppling till platsen de återflyttar till och vidare att det faktum att individen är född där inte nödvändigtvis behöver innebära en sådan koppling. Dessutom har forskning visat att för de flesta människor är uppväxtorten inte är samma plats som födelseorten (Niedomysl och Amcoff 2011, s.659). Utifrån detta samt uppsatsens syfte bedömdes intervjupersonernas egen uppfattning om vad de definierar som sin hemkommun vara den relevanta. Exempelvis flyttade en av intervjupersonerna till kommunen vid sju års ålder men räknade trots det Olofströms kommun som sin hemkommun.

Antal år som intervjupersonerna ska ha varit bosatta utanför kommunen ska vara minst tre år. Detta med bakgrund i att det är sannolikt att återflytten sker inom de två eller tre första åren efter att flytten därifrån har ägt rum och efter dessa inledande år minskar sannolikheten att flytta tillbaka, troligtvis eftersom att man då har hunnit rota sig i den nya miljön (Andersson 2000, s.62). Baserat på detta är återflytten sannolikt ett svårare beslut om den ägt rum tre år efter flytten därifrån och därför sattes detta som ett urvalskriterium. För en diskussion om flyttavstånd och permanens rörande återflytten se avsnitt 1.3.1.

Utefter urvalskriterierna tillämpades ett snöbollsurval för att få tag på intervjupersoner. Detta gjordes genom att använda mitt personliga nätverk i form av Facebook för att kontakta personer som varit eller i dagsläget är bosatta i Olofströms kommun. Dessa fick förfrågan om personen ifråga själv är en återflyttare och skulle kunna tänka sig att ställa upp på intervju, alternativt känner någon som har återflyttat så att förfrågan om intervju kunde skickas till denna person (se bilaga 1 och 2). Förfrågan gjordes genom ett privat meddelande för att försäkra intervjupersoners anonymitet. Sammanlagt kontaktades 180 personer på detta sätt vilket i sin tur genererade 20 stycken förslag på intervjupersoner vilka kontaktades efterhand.

En oförutsedd händelse inträffade under detta arbete vilket var att antalet personer som stämde in på urvalskriterierna och dessutom kunde tänka sig att ställa upp på intervju var betydligt lägre än beräknat. Detta resulterade i att urvalskriterierna, som tidigare beskrivits, delvis fick ändras. Totalt kunde sju personer tänka sig att ställa upp och samtliga av dessa har intervjuats (se tabell 1). Ryen (2004) diskuterar urvalets storlek och menar att denna inte handlar om antal intervjuer som utförs utan istället om den information som dessa tillhandahåller. När nya intervjuer inte bidrar med så mycket ny information har en så kallad mättnad uppnåtts (Ryen 2004, s.86). Utifrån uppsatsens syfte ansågs en sådan mättnadspunkt delvis ha uppnåtts då det fanns återkommande teman som uppkom under intervjuerna som inte tillförde något nytt. Däremot uppkom intressanta variationer i motiv kopplade till exempelvis ålder vilket hade gjort det intressant att ha en mer jämn åldersfördelning mellan gamla och unga intervjupersoner och även en större variation av åldrar.

Tabell 1. Intervjupersoner

Intervju-person	Ålder vid återflytt	Kön	Nuvarande sysselsättning	Partner vid återflytt	Barn vid återflytt
Återflyttare 1	20 år	Kvinna	Studerande (distansutbild.)	Ja	Nej
Återflyttare 2	24 år	Kvinna	Offentlig förvaltning	Ja	Nej
Återflyttare 3	26 år	Kvinna	Offentlig förvaltning	Nej	Nej
Återflyttare 4	27 år	Kvinna	Ingenjör	Ja	Nej
Återflyttare 5	28 år	Man	Offentlig förvaltning	Ja	Ja, bodde hemma
Återflyttare 6	59 år	Man	Offentlig förvaltning	Nej	Ja, bodde inte hemma
Återflyttare 7	66 år	Man	Pensionär	Nej	Ja, bodde inte hemma

Problematiken att få tag på intervjupersoner visar på en svårighet att utföra kvalitativa studier om återflyttning. En anledning till den låga svarsfrekvensen skulle kunna tänkas vara att vissa personer vilka meddelandet skickades till inte är regelbundna användare av Facebook och därmed inte har läst meddelandet. Andra tänkbara förklaringar är att personer som nåtts av meddelandet inte velat eller haft tid att ställa upp på intervju, att det personliga nätverket helt enkelt var otillräckligt för att nå ut till återflyttare eller att det helt enkelt inte finns så många återflyttare till Olofströms kommun.

Trots att tillämpningen av ett snöbollsurval gjorde att förfrågan om intervju, och därmed även slutliga intervjupersoner, nådde utanför mitt personliga nätverk finns det en medvetenhet om hur alla återflyttare till kommunen inte nåtts av förfrågan om intervju. Urvalet kan därmed komma att innehålla en mindre variation rörande karaktäristika, såsom exempelvis etnicitet, hos intervjupersonerna och/eller även anledningar som påverkat deras återflytt. En aspekt rörande motiv i förhållande till urvalets variation är exempelvis inställningen till återflytten bland intervjupersonerna. Samtliga intervjupersoner med undantag av en, har haft en positiv inställning till återflytten. Detta talar för att det är de personer vilka anser att de är nöjda med återflytten och eventuellt varför de har återflyttat, troligtvis också de personer som också har ställt upp på intervju.

4.4 Genomförande

Intervjuguiden utformades utifrån studiens frågeställningar och består av två huvudsakliga teman: flytten från Olofströms kommun och flytten tillbaka. Frågor kring

dessa teman finns med i intervjuguiden och har fungerat som ett stöd under intervjuerna för att leda samtalet framåt men har i enlighet med semi-strukturerad intervju inte följts i strikt ordning (Denscombe 2009, s. s.234). En svaghet är att det för vissa intervjupersoner var ett antal år sedan återflyttningen ägde rum och många av de frågor som ställts är av retrospektiv karaktär vilket innebär att den personliga upplevelsen av återflytten därmed kan ha kommit att ändras.

Med anledning av det geografiska avståndet mellan Olofström och Lund, vilket utgör både en ekonomisk och tidsmässig begränsning, har intervjuerna genomförts via telefon. Att göra telefonintervjuer kan ha både för- och nackdelar. För intervjuer som genomförs via internet kan en nackdel vara att den icke-verbala kommunikationen under intervjun går förlorad (Denscombe 2009, s.249), något som gäller även vid telefonintervjuer. Exempelvis har det under intervjuerna ett fåtal gånger upplevts som svårt att bedöma när det varit lämpligt att ställa följdfrågor eller inte eftersom att personens ansiktsuttryck inte har kunnat läsas av. Även om denna kontakt inte kan ersättas har detta försök gjorts istället att vara särskilt uppmärksam på intervjupersonens tonläge för att på så sätt läsa av situationen. Å andra sidan kan en fördel med att inte ha kontakt ansikte mot ansikte bidra till att intervjupersonen känner sig mindre obehaglig till mods och därmed minska intervjuareffekten (Denscombe 2009, s.249).

Hur intervjupersonerna uppfattar forskaren kan påverka intervjupersonernas svar i termer av hur mycket information de är villiga att dela med sig av och hur ärliga de är i sina svar. Detta fenomen, att forskarens identitet påverkar de data som samlas in under intervjun, kallas för intervjuareffekten. Det är främst forskarens ålder, kön och etnicitet som spelar roll (Denscombe 2009, s.244). Återflyttning är en händelse vilken berör personliga upplevelser och erfarenheter och sannolikt har en viss intervjuareffekt förekommit under de intervjuer som har gjorts och denna effekt bedöms ha varit som störst vid två intervjuer som skedde med bekanta. Att jag själv kommer från Olofströms kommun har i intervjuarbetet upplevts vara en fördel. Detta i termer av att det utgjorde en gemensam nämnare med intervjupersonen vilken gick att komma tillbaka till under intervjun gång.

Intervjuerna varade i 35 – 65 minuter och har efter intervjupersonernas tillåtande spelats in och transkriberats. Att spela in intervjuerna är ett sätt försäkra korrektheten i data vilket kan bidra till en högre reliabilitet, det vill säga tillförlitligheten i det insamlade materialet (Ryen 2004, s.142). Intervju som metod möjliggör vidare kontroll av riktighet och relevans i data under insamlandet av denna, något vilket stärker validiteten, som här syftar till riktigheten i det material som samlades in under intervjuerna (Denscombe 2009, s.268). Att kontrollera riktigheten i materialet har tillämpats under intervjuarbetet genom att bland annat upprepa det som intervjupersonen tidigare sagt för att se om svaret tolkats korrekt.

4.5 Analys av empiri

Ryen (2004, s.108-109) argumenterar att när analysarbetet påbörjas så börjar samtidigt tolkningar av materialet att göras och tolkning och bearbetning av data går således inte att skilja åt. Analysarbetet har pågått parallellt med datainsamlingen. Efter intervjuernas genomförande har dessa transkriberats och analysarbetet har påbörjats. Eftersom att intervjuarbetet sträckte sig över drygt tre veckor har denna process varit relativt utdragen och resulterat i mycket tid att reflektera kring det insamlade materialet.

Det finns olika sätt att genomföra analys av kvalitativa data. Ett sätt är genom att dela in data i deskriptiva kategorier och detta kan öka antalet insikter som det insamlade materialet kan ge (Ryen 2004, s.106-107). Denna analysmodell har tillämpas vid bearbetningen av det empiriska materialet. De transkriberade intervjuerna har lästs igenom och därefter delats in i huvudkategorier och underkategorier varav vissa av huvudkategorierna utgör rubriker i resultatdelen.

I uppsatsens analysdel kommer citat från intervjuerna att presenteras. Detta dels för att ge läsaren en bättre bedömningsförmåga av resultatet (Ryen 2004, s.142), och dels med hänsyn till att den naturalistiska intervjun som tillvägagångssätt, som tidigare nämnts tar sin utgångspunkt i att intervjupersonens verklighet ska nås genom intervjun. Det är därför centralt att denna återges så korrekt som möjligt i uppsatsen och att använda citat blir ett sätt att representera intervjupersonernas verklighet. När citationstecken används i resultatdelen innebär det att det är intervjupersonernas ord som förs fram. För att förbättra läsbarheten har de citat vilka presenteras i vissa fall redigerats språkligt. Detta gäller vid upprepningar av samma ord efter varandra och sådana uttryck som ”eh” eller liknande.

4.6 Etiska överväganden

Eftersom att intervju som metod innefattar människor som studieobjekt är det viktigt att visa stor hänsyn för intervjupersonerna så att dessa inte kommer till skada (Finely 2005, s.715). Med hänsyn till detta har vetenskapsrådets fyra forskningsetiska principer för humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning använts som riktlinjer vid uppsatsens genomförande. Dessa principer är: informationskravet, samtyckeskravet, nyttjandekravet och konfidentialitetskravet (Vetenskapsrådet 2002).

Informationskravet innebär att informera alla som berörs av forskningen om dess syfte och om villkoren för deras deltagande (Vetenskapsrådet 2002, s.7). För att uppfylla detta krav har samtliga intervjupersoner både vid inledande kontakt och vid intervjutillfället delgetts studiens syfte, att deltagandet är frivilligt och anonymt (se bilaga 1, 2 och 3). Samtyckeskravet innebär att intervjupersonerna som medverkar i uppsatsen själva har rätt att bestämma längden och villkoren för sin medverkan (Vetenskapsrådet 2002, s.9). Innan intervjuens start delgavs intervjupersonerna

information om att det när som helst går att avbryta intervjun och att deltagande i studien kan dras tillbaka även efter intervjuns avslutande. Intervjupersonerna har även fått frågan om det är okej att de citeras i uppsatsen. Nyttjandekravet innebär att de uppgifter som samlats in om intervjupersonerna enbart får användas i forskningssyfte (Vetenskapsrådet 2002, s.14). Det material som samlats in i arbetet med denna uppsats kommer enbart att användas i ett vetenskapligt sammanhang och inte i något annat syfte.

Konfidentialitetskravet innebär att: ”uppgifter om alla i en undersökning ingående personer skall ges största möjliga konfidentialitet och personuppgifterna skall förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem” (Vetenskapsrådet 2002, s.12). För att uppfylla detta krav har all information förvarats på ett sätt där bara jag har tillgång till det. Samtliga intervjupersoner är anonyma i uppsatsen och redan vid transkriberingen har personliga uppgifter såsom namn avkodats. I de citat vilka presenteras i uppsatsen har vissa ändringar gjorts för att skydda intervjupersonernas identitet. Vid namngivning av tidigare bostadsorter har ursprungliga Ortsnamn bytts ut mot sådana som har en relativt likande befolkningstäthet, och när intervjupersonerna benämner Ortsnamn inom kommunen har dessa bytts ut till ”Olofströms kommun”. Vidare har åldern för återflyttningstillfället i vissa fall ändrats med ett eller ett fåtal år för att stärka intervjupersonernas anonymitet.

5. Bakgrund

I detta kapitel ges en kortfattad beskrivning av Olofströms kommun och befolkning med syfte att redogöra för de för kommunen platsspecifika förhållandena.

5.1 Olofströms kommun

Olofströms kommun är en landsbygdskommun belägen i nordvästra Blekinge. Kommunen angränsar till de två blekingska kommunerna Sölvesborg och Karlshamn, de småländska kommunerna Tingsryd och Älmhult samt de skånska kommunerna Bromölla, Kristianstad och Osby. Av kommunens 13 170 invånare bor ca hälften i Olofströms tätort (57 %), av den resterande befolkningen bor 24 % i någon av de fyra mindre tätorterna varav den övrig befolkningen klassas som boende på landsbygden (Olofströms kommun 2012, s.48).

I kommunen finns fem stycken tätorter varav Olofström är centralort. Denna, samt de mindre tätorterna tillhandahåller grundläggande kommersiell- och offentlig service. Utbudet av kommersiell service i de mindre tätorterna är ofta begränsad till en matbutik och en pizzeria medan utbudet i Olofström är något bredare. Gällande offentlig service i finns det minst en förskola i varje tätort, vidare finns för närvarande tre stycken lågstadieskolor, fyra stycken låg- och mellanstadieskolor, ett högstadium samt en gymnasieskola varav majoriteten av dessa ligger i centralorten (Olofströms kommun 2). Äldreboende finns i vissa av de mindre tätorterna samt i centralorten Olofström. Här finns även en vårdcentral och i vissa av de mindre tätorterna finns även tillgång till distriktssköterska. I kommunen finns ett utbud av flera fritidsaktiviteter, och i centralorten finns exempelvis simhall, ishall och stall. Det finns vidare en rad olika idrottsföreningar såsom hockey-, fotboll- och orienteringsförening, men även andra föreningar som exempelvis hembygdsföreningar.

Gällande näringsliv har kommunen historiskt sett varit ett industrisamhälle (Olofströms kommun 2012, s.7) och den industriella karaktären finns kvar då kommunens näringsliv än idag domineras av tillverkningsindustri. År 2000 arbetade 57 % av befolkningen inom denna vilket kan jämföras med motsvarande siffra för landet i helhet vilken vid samma tillfälle var 18 %. Det största företaget inom tillverkningsindustrin är Volvo Personvagnar AB som även är kommunens näst största arbetsgivare, endast kommunen själv har fler anställda (Nationalencyklopedin 2016, "Olofström").

Tabell 2 visar befolkningsutvecklingen i Olofströms kommun från 1980 till 2015 i femårsintervall. Från 1980 fram till 2010, med undantag av 1990, har kommunens befolkning stadigt minskat. Under 2015 kan vi dock se en positiv befolkningsutveckling. Detta är en utveckling som kan ses i hela riket och som beror på ökad invandring och ökade födelsetal. Denna positiva utveckling i närtid är enligt ett trendbrott (SOU 2016:26, s.73) och detta är relevant att notera eftersom det i så fall

innebär att kommunen efter några år återigen kommer att befinna sig i samma situation om utflyttningen fortsätter att vara hög. Av tabellen kan även utläsas att det bor något fler män än kvinnor i kommunen. Kommunen anger själv på sin hemsida att den ska ha växt till 14 000 invånare till år 2025 (Olofströms kommun 1), något som gör återflyttning till ett relevant fenomen för kommunen, eftersom att återflyttarna genom att flytta tillbaka hjälper kommunen att uppnå detta mål.

Tabell 2. Befolkningsutveckling i Olofströms kommun 1980 – 2015

År	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015
Män	8 182	7 705	7 637	7 517	7 079	6 736	6 582	6 746
Kvinnor	7 567	7 312	7 417	7 673	6 926	6 628	6 406	6 424
Total	15 630	15 017	15 054	14 893	14 005	13 391	12 988	13 170

(Olofströms kommun 2016).

6. Resultat

I detta kapitel redovisas de resultat som framkom i intervjuerna med återflyttare till Olofströms kommun. Inledningsvis redovisas resultat om varför intervjupersonerna flyttat från kommunen, följt av vilka som återflyttar till Olofströms kommun. Slutligen presenteras resultat om varför återflytten har ägt rum och detta avslutande avsnitt är uppdelat i de kategorier som definierades vid analys av intervjumaterialet.

6.1 Flytten från Olofströms kommun

För majoriteten av intervjupersonerna var den huvudsakliga anledningen till att de flyttade från kommunen för att studera. Samtliga intervjupersoner som lämnade kommunen på grund av studier var unga när flytten skedde, mellan 16 - 24 år, varav de som var 16 år flyttade när de skulle börja gymnasiet. För resterande intervjupersoner var den huvudsakliga anledningen till flytten på grund av arbetsrelaterade skäl. En intervjuperson var arbetslös vid flyttillfället och såg inte några goda utsikter till arbete i kommunen. Denna intervjuperson var 24 år när flytten från kommunen ägde rum. Den andra intervjupersonen fick ett väldigt bra jobberbjudande och var 51 år vid flyttillfället.

Flera av intervjupersonerna beskriver beslutet att flytta från kommunen som nödvändigt och för majoriteten var beslutet att flytta från kommunen inte särskilt svårt eftersom de ville utbilda sig eller arbeta:

”Det var ju ett beslut som måste göras och jag kände att om det ska hända någonting i mitt liv så var jag tvungen att göra något, så det var ju något slags steg va, så det var ju egentligen inget svårt beslut heller tycker jag.”

Återflyttare 7

Även om utbildning och arbete var huvudsakliga skäl till flytten, beskrev majoriteten av intervjupersonerna att de vid flyttillfället ville flytta från kommunen på grund av ytterligare anledningar. En sådan anledning benämndes av några intervjupersoner vara att det inte fanns något utbud i kommunen i form av exempelvis shopping och nöjesliv. En övervägande del beskrev även att de ”ville vidga sina vyer”, ”testa sina vingar” och att det ”var dags att prova något nytt”: ”Det är ju den här fasen när man är runt 20 bast liksom, det är ju rätt självklart att det är så att man vill ha något lite nytt perspektiv på livet kanske” (Återflyttare 5).

Ett fåtal intervjupersoner betonade starkt hur de vid flyttillfället verkligen ville ”bort från Olofström”. En intervjuperson beskrev att flytten från kommunen föregicks av en jobbig tid i livet och var ett resultat av att bara vilja någon annanstans. Att börja gymnasiet på en annan ort blev en möjlighet att komma iväg. En annan intervjuperson uttryckte hur bostadsorten i kommunen kändes för liten och att ”det känns som att på ett litet ställe att alla känner alla” (Återflyttare 4), vilket upplevdes som negativt. Övriga

intervjupersoner upplevde däremot inte någon stark känsla av att de måste bort från kommunen även om de vid flyttillfället ville flytta därifrån. Däremot upplevde flera av dessa intervjupersoner att det fanns en stark vilja hos många andra att lämna kommunen, men att det inte var något som de själva kunde identifiera sig med:

”Jag har nog aldrig känt sådär innerlig vilja att alltså att jag måste härifrån. Att jag måste ifrån Olofströms kommun som man kanske hör andra känna eller så. Att man är så innerligt trött på det, på Olofströms kommun, sin hemort, det har jag nog aldrig känt.”

Återflyttare 3

”Jag har ju alltid trivts bra här, jag har ju inte varit en sådan som sett att, ’jag måste flytta härifrån det en sån liten håla’, utan jag har ju alltid trivts här så jag har ju aldrig haft det problemet.”

Återflyttare 1

Majoriteten av intervjupersonerna hade sitt sociala nätverk i form av familj, nära vänner och föreningsliv kvar i kommunen vid flyttillfället. En intervjuperson som enbart var 16 år vid flyttillfället beskrev att detta försvårade beslutet att flytta från kommunen eftersom att: ”man har ju allt här liksom familjen och allt, och känner till allt och så”, medan övriga intervjupersoner inte uttryckte att detta var som något som försvårade flytten. Vid flyttillfället hade ett par intervjupersoner en partner som bodde kvar i kommunen, en flyttade därifrån tillsammans med sin partner och resterande intervjupersoner var ensamstående när flytten från kommunen ägde rum. Endast en intervjuperson hade barn vid flyttillfället, men dessa var då äldre eftersom denna intervjuperson var 51 år när flytten från kommunen ägde rum.

6.2 Flytten tillbaka till Olofströms kommun

Återflyttarna till Olofströms kommun skiljer sig åt på flera olika punkter men det finns även flera likheter. På samma sätt varierar motiven till återflytten intervjupersonerna emellan. Även om det för samtliga intervjupersoner var sociala faktorer som var det motiv som vägde tyngst, var återflytten ett samspel av sociala, platsrelaterade och ekonomiska faktorer. Detta samspel återspeglas i flera av de citat vilka redovisas nedan.

6.2.1 Vilka återflyttar till Olofströms kommun?

Återflyttarna till Olofströms kommun varierar gällande ålder, kön, hushållsammansättning, utbildning och sysselsättning. Rörande ålder var majoriteten av intervjupersonerna unga vid tillfället för återflytten: 20-, 24-, 26-, 27- och 28 år medan resterande två var något äldre: 59- respektive 66 år. Av dessa var de fyra yngsta kvinnorna och resterande var män. En övervägande andel återflyttade ensamma: tre stycken var ensamstående, varav två av dessa var de äldre intervjupersonerna, tre stycken hade en partner vilken redan var bosatt i kommunen och en flyttade tillsammans med sin familj,

detta var även den enda intervjuperson vilken hade barn som fortfarande bodde hemma vid tillfället för återflytten. Majoriteten av övriga intervjupersoner hade inga barn vid återflyttningsstillfället och de äldre intervjupersonerna hade vuxna barn. Gällande utbildning hade samtliga intervjupersoner utom tre universitets- eller yrkesutbildning vid tillfället för återflytten och majoriteten av intervjupersonerna arbete, av övriga intervjupersoner var en arbetslös och en var pensionär.

Det finns likheter gällande var och hur intervjupersonerna bodde innan återflytten. Samtliga intervjupersoner bodde i en stads- eller storstadsområdeskommun och i en stad med mer än ca 60 000 invånare innan återflytten ägde rum. Vidare bodde alla intervjupersoner bortsett från en, vilken bodde i radhus (återflyttare 5), i lägenhet. Vid återflytten flyttade några till hus (återflyttare 3, 4 och 5) och resterande flyttade till lägenhet.

Det finns däremot en variation gällande hur länge intervjupersonerna bodde någon annanstans innan återflytten. Den intervjuperson som var borta från kommunen kortast tid bodde fyra år på annan ort, medan den som var bosatt längst tid utanför kommunen var borta i 41 år. För övriga intervjupersoner rörde det sig som om ett tidsspänn på mellan sex till åtta år. Majoriteten av intervjupersonerna hade inga framtida planer på att flytta ifrån kommunen utan såg detta som en permanent bostadsort där de ville bo kvar om omständigheterna tillät. Endast en intervjuperson kände i dagsläget att denna inte ville bo kvar i kommunen i framtiden på grund av kommunen upplevdes som för liten och utbudet av nöjen, fritidsaktiviteter och dylikt upplevdes som dåligt.

6.2.2 Återflytt och ekonomiska faktorer

Ingen intervjuperson angav ekonomiska skäl som ett huvudsakligt motiv till återflytten. Däremot var ekonomiska faktorer i form av arbete för många intervjupersoner en förutsättning för att återflytten kunde bli av och för vissa var det relevant att de hittade ett arbete som uppfyllde vissa kriterier. Att hitta ett sådant arbete var dock snarare nödvändigt och inte ett motiv för flytten i sig:

”Så det var ett antal samverkande faktorer som gjorde att jag flyttade tillbaka och ja, sen var det ju såklart att jag fick ett jobb också. Det var ju högst väsentligt att jag hittade ett jobb där jag kunde prova något helt nytt, där jag fick hyfsad lön och där jag kände att det var en organisation som utvecklades och jobbade men någonting positivt (...). Det var mer en tajmingfråga, jag skulle tillbaka men det handlade bara om när jag hittade ett nytt jobb.”

Återflyttare 6

För en annan intervjuperson var däremot ett bra arbetserbjudande snarare ett betydande motiv som ledde till återflytten:

”Det var ju min pojkvän i första hand men om jag hade fått detta jobb som jag har nu, om jag

hade fått det i Malmö istället, då hade jag ju tagit det om jag hade fått ett sämre jobberbjudande i Olofströms kommun. Så det var ju ändå en kombination men det var väl framförallt pojkvännen.”

Återflyttare 4

För några intervjupersoner var arbetet av mindre betydelse för återflytten. En intervjuperson återflyttade utan att ha ett arbete i närheten vilket resulterade i ett väldigt långt pendlingsavstånd till det tidigare arbetet innan ett nytt hittades. En annan intervjuperson hade vid tillfället för återflytten ett arbete som innebar att växelvis arbeta några veckor på annan ort och sedan vara hemma några veckor, innan denna sökte ett arbete som tillät permanent boende i kommunen. För andra intervjupersoner hade arbete ingen betydelse alls vid återflytten, då en intervjuperson var pensionär och för en annan skedde återflytten utan att ha arbete i hemkommunen, denna intervjuperson arbetade dock inte heller på den tidigare bostadsorten. För dessa personer var arbetet ingen primär dragningskraft utan den permanenta jobblösningen följde istället efter det att återflytten hade skett.

Några intervjupersoner upplevde utbudet på arbete och karriärmöjligheter i kommunen som dåligt och menade att detta var en nackdel med återflytten, detta var däremot inget som de reflekterade över i samband med återflytten utan snarare något som de kommit att tänka på i efterhand.

Gällande ekonomiska aspekter i övrigt betonade en intervjuperson ekonomiska faktorer kopplade till fritidsintresse som ett motiv som hade betydelse för återflytten. Denna intervjuperson var hästägare och ett bilinnehav var därför nödvändigt. Detta innebar en stor ekonomisk kostnad eftersom att det betonades som mer kostsamt att ha bil i en stad. Några intervjupersoner nämnde även att boendet i kommunen var billigare än på tidigare bostadsorter men att detta inte hade betydelse för återflytten.

6.2.3 Återflytt och sociala faktorer

För samtliga intervjupersoner var sociala kontakter i hemkommunen det största motivet till återflytten. Hur dessa sociala kontakter såg ut varierade intervjupersonerna emellan och i det insamlade materialet identifierades fyra kategorier: familj, vänner och bekanta, partner samt föreningsliv. För många intervjupersoner var det en kombination av dessa sociala kontakter som bidrog till återflytten.

Familjemedlemmar som fanns kvar i kommunen angavs av många intervjupersoner haft betydelse för beslutet att återflytta. Majoriteten av intervjupersonerna hade en eller två föräldrar som bodde kvar i kommunen, några underströk även närvaro av barn, barnbarn eller syskon. Flera intervjupersoner framhöll att de stod sin familj nära och att den var viktig för dem. Att flytta nära familjen upplevdes både ha känslomässiga och praktiska skäl: ”Nej men det är väl att ha nära till alla som man känner, jag är ju väldigt familjekär eller vad man ska säga, jag gillar ju att bara cykla till mormor och morfar och

bara hälsa på liksom” (Återflyttare 1). Vidare: ”Just när man står varandra så nära så är det skönt att inte ta allt på telefon och planera in när man ska ses, utan det kan även finnas det här spontana” (Återflyttare 2).

Några yngre intervjupersoner, belyste betydelsen av att ha sin familj nära vid bildandet av egen familj: ”Om det till exempel kommer barn in i bilden eller så, känns det som att det är en trygghet att ha nära till familjen” (Återflyttare 2). En annan intervjuperson uttryckte det praktiska värdet av att ha familjen nära för att få hjälp med barnvakt eftersom denna hade små barn vid återflyttningstillfället. Det framkom även att det fanns tankar hos intervjupersoner att vilja ge sina barn en lika bra uppväxt som man själv haft. En intervjuperson betonade viljan att visa sin uppväxtort för sin egen familj och beskriver att tankarna på att återvända började växa i samband med föräldraskapet: ”Barnen började ju poppa fram i livet och då kände man ju också att man ville ta sig lite hemåt och visa här växte jag upp” (Återflyttare 5).

Längtan efter vänner och ett socialt sammanhang betonades av flera intervjupersoner som betydande motiv för återflytten. Även om det för samtliga inte var det huvudsakliga motivet till återflytten uttryckte flera intervjupersoner, oberoende av ålder och kön, att det fanns en längtan efter vänner och bekanta som fanns kvar i hemkommunen:

”Så det var ju ändå lite, man saknade ett forum, jag hade ju ett litet umgänge i Borås sådär, men jag är ju van vid att ha ett stort umgänge, så alltså, många att umgås med och det fanns ju ändå den här saknaden.”

Återflyttare 5

Flera av intervjupersonerna beskrev att de under tiden som de var bosatta någon annanstans behöll kontakten med vänner och bekanta som bodde kvar i kommunen:

”Många av mina vänner var kvar här hemma i Olofströms kommun, med omnejd kan man väl säga, så jag var hemma egentligen ganska mycket under studietiden också, på helger och så, inte varje helg men en hel del.”

Återflyttare 3

Andra intervjupersoner betonade betydelsen av styrkan i vänskapen vilken inte upplevdes finnas på den nya bostadsorten:

”Jag har ju behållit vad man ska säga, kärnan av kompisarna i Olofströms kommun och vid den åldern som jag ändå är i så det var inte helt lätt att skaffa sig alltså nära kompisar (...). Att skaffa sig ett umgänge är ganska lätt om man är social va, men inte det här att sitta ner och va tyst va att ha en gemensam referensram det fanns inte är där [på den tidigare bostadsorten].”

Återflyttare 6

Denna intervjuperson upplevde en förändring i samband med ålder, vilket speglas i ovanstående citat. På samma sätt beskriver en annan intervjuperson att det uppkom en längtan efter ett socialt sammanhang i samband med pensionen. Innan pensionen hade denna intervjuperson bestämt sig för att slå sig till ro på sin dåvarande bostadsort, men när intervjupersonen väl gick i pensionen så saknades ett socialt sammanhang på den föregående bostadsorten:

”Alltså i Jönköping bodde jag ju ganska kort tid från efter det att jag var uppe i Linköping ganska kort tid på ett litet projektuppdrag. Så jag hann ju inte etablera mig så mycket i Jönköping utan jag hade ju, de flesta kontakterna som jag hade där, de var ju faktiskt via Facebook och det är ju faktiskt inte så givande om man säger så.”

Återflyttare 7

För några intervjupersoner var ett bidragande motiv och i vissa fall ett primärt motiv till återflytten, att deras partner bodde i kommunen och samtliga av dessa var kvinnor. En annan intervjuperson träffade sin partner efter återflytten hade skett och för denna intervjuperson var denna händelse avgörande för att inte flytta vidare till en större stad i någon annan kommun. För några av de intervjupersoner som flyttade huvudsakligen på grund av att partnern bodde i kommunen var beslutet att flytta tillbaka inte självklart och de hade tidigare funderat på andra flyttdestinationer. Särskilt en intervjuperson var kluven i beslutet att flytta tillbaka:

”Just nu bor jag i Olofströms kommun av väldigt praktiska skäl [partner och arbete] jag hade ju tänkt att jag skulle bo kvar i Malmö i resten av mitt liv, så det var ju lite så, jag var ju inte jättepepp på att flytta tillbaka till Olofströms kommun.”

Återflyttare 4

För övriga intervjupersoner som hade en partner som sedan tidigare bodde i kommunen var beslutet att återflytta inte lika svårt. Skillnaden var att för dessa intervjupersoner spelade även närheten till familj och vänner roll vid återflytten även om partnern var den största anledningen.

Några intervjupersoner betonade att det faktum att deras partner redan hade boende i kommunen, dit de kunde flytta, som ett betydelsefullt motiv för återflytten. En intervjuperson beskrev att det var ”logiskt” att flytten skulle gå till Olofströms kommun eftersom att det redan fanns ett hem där. En annan beskrev det som smidigt och praktiskt eftersom att det fanns: ”ett färdigt boende, jag behövde inte leta efter ett boende, det var i princip bara att packa och flytta in när jag ville” (Återflyttare 4). En av dessa intervjupersoner påpekade att de var två om beslutet var flytten skulle gå eftersom att det troligtvis skulle ha inneburit en flytt för båda.

Ett antal intervjupersoner betonade föreningsliv i kommunen som ett bidragande motiv till återflytten och samtliga av dessa var män. Under intervjuerna framkom det att föreningslivet i stor utsträckning var kopplat till sociala kontakter eftersom att föreningen skapade ett socialt sammanhang som intervjupersonerna uppskattade. En intervjuperson beskrev att föreningslivet på den tidigare bostadsorten inte var på samma sätt som på en liten ort, där föreningslivet på den lilla orten upplevdes som mer positivt:

”Jag tror att vad en idrottsförening i en liten ort har som en fördel mot en större är att det är lite mer, man är inte lika anonym. (...) det blir lite mer intimt i det där lilla laget, här kan det ju vara väldigt snabbt att du blir involverad i hela föreningen, alltså du vet vem som gör vad och så och på så sett så har ju den lilla orten det snabbare kontaktnätet om man säger så.”

Återflyttare 5

En annan intervjuperson beskrev att denna tidigare varit engagerad i kommunens föreningsliv och visste att ett varmt välkommande i föreningen väntade om återflytt skulle ske. Det faktum att intervjupersonerna tidigare hade varit engagerade i föreningslivet och hade sociala kontakter där betonades av flera bidra till att startsträckan för engagemang i samband med återflytten kortades ner:

”Jag har trådarna jag kan dra i, jag ser bara möjligheter i att kanske på ett annat sätt nu, jag ju klippt alla banden även om trådarna hänger kvar, jag kan ta upp dem jag vill, jag behöver inte gå in ha alla måsten i alla uppdrag och alla engagemang jag hade innan. Jag kommer tillbaka och jag kan säga nej till de saker jag inte är intresserad och ta tag i saker som jag vill, så det finns bara möjligheter.”

Återflyttare 6

6.2.4 Att längta efter hemkommunen och ett liv på landsbygden

Flera intervjupersoner, oavsett kön och ålder, betonade faktorer kopplade till hemkommunen som fysisk plats som ett motiv till återflytten. Sådana faktorer var bland annat en familjär miljö som är förenad med minnen, en plats som de känner till och där de känner igen många av människorna och där man hjälper varandra. Dessa faktorer upplevdes skapa en trygghet, som betonades möjliggöras av både det faktum att de är uppväxta i kommunen samt av storleken:

”Man ju liksom uppväxt i, det är ju där jag har mina barndomsminnen mest ifrån, det är ju det som har präglat min mentalitet kanske, vad ska man säga, småstadsmentalitet, det är ju det där, alla hjälper till, föreningsliv, alla känner alla, så det är ju väldigt tryggt, det är ju därför lite återflyttningen kanske.”

Återflyttare 5

För vissa intervjupersoner var ”hem” förknippat med hemkommunen även under den tid

då de var bosatta på andra orter och den andra bostadsorten sågs som tillfällig:

”Det är väl alltid så att jag har sett att det här är mitt hem egentligen på riktigt liksom, så det andra har liksom bara varit tillfälligt liksom, så har jag väl alltid sett på det, jag har ju alltid trivts bra här.”

Återflyttare 1

Att vara bosatt i ett litet samhälle betonades av en intervjuperson öppna upp för spontana möten och vidare upplevdes det som mer naturligt att inleda konversationer med människor som inte nödvändigtvis behöver vara bekanta när man möts utanför hemmet. Detta bidrar till att skapa ett ”socialt sammanhang som jag gillar i litenheten i samhället” (Återflyttare 7). Ett socialt sammanhang som inte enbart är kopplat till egna sociala kontakter betonades av flera intervjupersoner. Under intervjuerna var detta ett återkommande tema i samband med jämförelser med föregående bostadsorter, som i samtliga av dessa fall var städer, vilka upplevdes som anonyma medan hemkommunen upplevdes som mindre anonym: ”Hemma hälsar du ju på allt och alla, det är liksom för litet, för vare sig du känner personen eller inte man hälsar när man möts” (Återflyttare 2). Detta var något som flera intervjupersoner upplevde som positivt. En annan intervjuperson framhöll att det finns en social anda och enkelhet i det lilla samhället som tilltalade, och gav ett exempel på att när nya människor flyttar dit blir de snabbt välkomnade in i gemenskapen. Även detta kontrasteras med en tidigare, stadsmässig, mer anonym, bostadsort.

Det lilla samhället kopplades av vissa intervjupersoner samman med barn och en vilja att ge dem en bra och trygg uppväxt vilket förknippades med storleken på platsen:

”Jag tänkte inte jättemycket på barnskaffande innan jag träffade min partner kan jag säga, men visst lite så hade man väl, att jag ville ge dem en lika bra uppväxt som jag själv har haft det har jag alltid tänkt, men jag vet inte om det är det jag känner till, det är ju ens egen verklighet, det blir väl kanske automatiskt att litet är tryggt och bra.”

Återflyttare 3

Ur ett föräldraperspektiv upplevdes det som tryggt att både känna- och känna till många av de människor som finns runt omkring. Detta handlade dels om vetskapen att de människor som finns runt omkring ens barn är bra sådana och vidare att detta möjliggjorde för dem att få reda på om deras barn varit inblandade i något som upplevdes som dåligt eller fel. En intervjuperson betonade att det faktum att han var uppväxt i kommunen gjorde att han kände till platsen vid återflytten, något som upplevdes praktiskt eftersom att det sparade tid och ansträngning:

”Alltså om det är något område där det bor någon galen gubbe som alla barn ska akta sig för och så, så tror jag att så fort man pratar med folk runtomkring, grannar och så vidare, då får

man ju liksom en ganska bra överblick, men i och med att här vet jag ju redan det på förhand så här jag slapp ju att göra inventeringen innan.”

Återflyttare 5

Flera intervjupersoner visade en stor medvetenhet angående kommunens utveckling och några betonade att den gått i en positiv riktning under de senaste åren. En intervjuperson hade hållit sig uppdaterad om kommunens utveckling, bland annat genom sociala kontakter, vilket gjorde att återflytten upplevdes som mer lockande:

”Jag gillar på det sättet som Olofström har utvecklats. Jag tycker att politiken har gjort det till en väldigt trevlig kommun att bo i, med satsningen på barn och med satsningen på äldrevard. Jag tycker att kommunen har utvecklats med alla de begränsningar som är här med brukssamhälle och sådant, så har den utvecklats till en positiv kommun på många sätt.”

Återflyttare 6

I kontrast till detta betonade en annan intervjuperson å andra sidan att kommunen visst utvecklades men inte tillräckligt och att kommunen måste ”börja jobba på lite” och satsa mer på att försöka växa i termer av invånare.

Till skillnad från ovan beskrivna positiva upplevelser av kommunen betonades i samband med nackdelar ofta en brist på utbud:

”Till exempel träningsmöjligheter och tillgång till restauranger och affärer och miljön överhuvudtaget det sociala livet är ju lite annorlunda i en, jag vet inte riktigt hur man ska förklara det liksom, men hemma [i Olofströms kommun] är det så mycket bilkörning på något vis, och var man än ska så transporterar man sig mycket med bil för det är långa sträckor och ska man ut och äta och sådär så får man ju ofta åka till Karlshamn och ska man träffa vänner som är i Vilshult så är det ju inte så att man kan åka kommunalt så då är det ju någon som får köra och så. I städer är ju transporten mycket smidigare”

Återflyttare 2

Med utbud i detta sammanhang nämndes även kultur och fritidsaktiviteter. Utbud var något som de flesta av dessa intervjupersoner hade reflekterat över i samband med återflytten men de andra faktorer som drog dem tillbaka vägde tyngre.

Närhet till naturen betonades av flera intervjupersoner, oberoende av ålder och kön, som ett motiv som haft betydelse för återflytten. Naturen kopplades av några intervjupersoner samman med en längtan efter lugn vilket var förbundet med att det inte finns så mycket människor runt omkring. Ofta kontrasteras sådana resonemang med tidigare bostadsorter vilka varit av en mer stadsmässig karaktär:

”Det var byggmaskiner och det var trafik och man expanderar massa och förtätar hela tiden, och jag kände bara att nej, jag behöver lugn i tillvaron jag behöver liksom sänka axlarna. Jag

behöver kunna gå ut i skogen och lyssna på fågelsången och liksom bara vara, och liksom inte behöva bry mig om, att kunna göra valet att liksom inte behöva bry mig om alla andra människor runt omkring mig. Så det har liksom också haft betydelse, att liksom komma till en lugnare miljö.”

Återflyttare 6

”Jag tycker om att vara ute (...). Man är van vid att kunna vistas mycket i skogen i naturen liksom, det är mycket djuren och naturen och det har det alltid varit för mig och det tyckte jag var svårt att kombinera med stadslivet. Jag tyckte inte att jag utnyttjade stadslivet i och med att jag inte hade så mycket ut av det, så att det vägde upp liksom. Det vann inte över landsbygdslivet.”

Återflyttare 3

Några intervjupersoner betonade att de på tidigare bostadsorter förvisso haft tillgång till natur men denna har inte varit lika tillgänglig och dessutom var det mycket människor där vilket upplevdes som negativt. I Olofströms kommun kan de ha tillgång till naturen utan att behöva anstränga sig. Vidare kan de få vara ifred och ha naturen för sig själva på ett annat sätt än på tidigare bostadsorter utan att behöva trängas med andra människor.

Medan flera intervjupersoner betonade naturen som ett motiv till återflytten ska det nämnas att några intervjupersoner å andra sidan inte nämnde naturen som ett motiv som hade betydelse för återflytten. Andra betonade att de uppskattade närheten av naturen men att de hade haft tillgång till natur på ett tillfredställande sätt även på sina tidigare bostadsorter vilket gjorde att detta inte blev ett bidragande motiv till att flytta tillbaka. Därmed inte sagt att naturen var oviktig i valet av flyttdestination, men det var inte ett relevant motiv för återflytten i sig.

7. Analys

I detta kapitel analyseras det empiriska material som samlats in under intervjuerna utifrån de teorier som redovisas i teorikapitlet. Analysen struktureras utifrån den ordning som teorierna presenterades i teorikapitlet och inleds således med ekonomisk migrationsteori, sociala faktorer, migration till landsbygden och avslutningsvis analyseras materialet ur ett livscykelerspektiv.

7.1 Återflytt och ekonomiska faktorer

Ekonomiska faktorer i termer av arbete benämndes inte av någon intervjuperson som ett primärt motiv till återflytten, däremot var arbete för några intervjupersoner en förutsättning för att återflytten skulle kunna äga rum. Detta är ett resultat som tidigare påvisats av studier om återflyttning (se t.ex. Niedomysl & Amcoff 2010). För de intervjupersoner som betonade arbete som ett motiv som hade betydelse för återflytten, framgick det däremot inte om intervjupersonerna fick en högre lön från det arbete de fick i samband med återflytten jämfört med det arbete som de tidigare haft. Det kan därför inte konstateras huruvida en högre lön var ett motiv som hade betydelse till varför återflytten ägde rum. Att arbete för samtliga intervjupersoner antingen var en förutsättning och/eller ett sekundärt motiv alternativt helt saknade betydelse talar dock för att sådan teori som förklarar migration enbart i termer av att arbetare flyttar till platser på grund av löneskillnader (Boyle et al. 1998, s.61), kan ses som otillräcklig för att förstå varför återflyttning sker till landsbygdskommuner.

Men eftersom att arbete för flera intervjupersoner faktiskt var en förutsättning för återflytten kan strukturella faktorer i form av tillgång till arbete (Rérat 2014, s.71), och dessutom rätt typ av arbete, ses ha relevans för återflyttning till landsbygden. Detta gäller även för de intervjupersoner som hittade en hållbar arbetslösning efter det att återflytten ägt rum, eftersom sett ur ett långsiktigt perspektiv är återflyttens permanens troligtvis avhängig tillgången på arbete. På så sätt är återflytten beroende av faktorer som återflyttarna inte själva kan styra över och ett deterministiskt perspektiv (Boyle et al. 1998, s.56) på återflytten är tillämpligt. Vissa intervjupersoner uttryckte även en begränsad tillgång till arbete i kommunen var ett hinder som gjorde det svårt för dem att byta arbete eller göra karriär inom sitt nuvarande yrke. Återflytt till landsbygden kan därför, precis som tidigare påpekats i samband med kontraurbanisering, ses vara en selektiv process (Boyle et al. 1998, s.143). Detta eftersom det dels finns en begränsning av arbetsplatser som styr möjligheten att återflytta, och dels att det som bosatt i kommunen finns en eventuell begränsning av möjligheter att avancera inom sitt yrke, något innebär att de som vill ha denna möjlighet troligtvis inte kommer flytta tillbaka.

För att utveckla ovanstående resonemang om arbetets betydelse som ett motiv för att flytta tillbaka till att inkludera även andra ekonomiska faktorer, kan Sjaastads (1962) humankapitalteori om vinst, förlust och psykiska kostnader appliceras på återflytten.

Som tidigare nämnts framgick det inte om intervjupersonerna tjänade mer på sin nya arbetsplats i jämförelse med tidigare och det kan därmed inte konstateras om högre lön var en vinst eller förlust med återflytten. Ur materialet går det dock att utläsa fler ekonomiska aspekter i samband av återflytten och dessa var kopplade till boende och fritidsintresse. Flera intervjupersoner nämnde att de gjorde ekonomiska vinster i form av billigare boende när de återflyttade till kommunen, dessa intervjupersoner uttryckte dock att detta inte var ett motiv som hade betydelse för att återflytten ägde rum. Enbart en intervjuperson uppgav att en ekonomisk vinst fungerade som motiv vid återflytten. Denna vinst var kopplad till intervjupersonens fritidsintresse som innebar en större ekonomisk kostnad på den tidigare bostadsorten.

Ur resultatet framkommer det tydligt att de psykiska kostnaderna för återflytten var låga. Detta handlade både om faktorer kopplade till hemkommunen och den tidigare bostadsorten. Rörande hemkommunen handlade det exempelvis om att inte behöva använda tid till att ta reda på information om den nya bostadsorten och leta efter bostad. Att ha sociala kontakter i kommunen som exempelvis förenklade etablering ett socialt nätverk var vidare en sak som kan ses ha minskat de psykiska kostnaderna med återflytten. Angående den tidigare bostadsorten fanns det för vissa intervjupersoner faktorer som gjorde att de ville flytta därifrån och vidare inget speciellt som höll dem kvar, såsom exempelvis vänner och bekanta, som skulle innebära psykiska kostnader att flytta därifrån. Utifrån resultatet är det svårt att säga huruvida de vinsterna med återflytten översteg kostnaderna för denna i ekonomiska termer och att detta bidrog till varför återflytten ägde rum, det kan däremot fastslås att de psykiska kostnaderna för återflytten var låga vilket troligtvis bidrog till återflytten.

7.2 Återflytt och sociala faktorer

Sociala faktorer var det primära motivet för återflyttning till Olofströms kommun, vilket går i linje med tidigare studier om återflyttning (se t.ex. Nedomysl & Amcoff 2010; Reichert 2002). Utifrån resultatet är det intressant att notera att trots skillnader i ålder, kön, utbildning och familjesituation, är sociala kontakter ett huvudsakligt motiv för samtliga återflyttare, men vilken typ av sociala kontakter som drar återflyttarna tillbaka skiljer sig däremot åt beroende på ålder och kön. För majoriteten av de unga återflyttarna som var kvinnor var partnern den sociala kontakt som var det huvudsakliga motivet till återflytten och samtliga av dessa intervjupersoner hade även övervägt andra flyttdestinationer. Detta var inte fallet för någon av de män som återflyttade, och för dessa var det istället andra sociala kontakter i form av familj, föreningsliv och vänner som var viktigast. Dessa hade förvisso inte en partner som bodde i kommunen, men det är trots det en intressant skillnad att notera. En möjlig förklaring skulle kunna vara att betydelsen av sociala kontakter skiljer sig åt beroende på ålder (Stjernström 1998), eller att preferenserna för livsmiljö varierar beroende på kön (Nedomysl 2008).

De sociala kontakternas både känslomässiga och praktiska betydelse för återflytten kan förstås utifrån Ritcheys (1976) tre hypoteser om hur sociala kontakter kan påverka migrationsbeslutet. Att intervjupersonerna hade sociala kontakter kvar i hemkommunen, "the affinity hypothesis" (Ritchey 1976, s.389), är en faktor som får dem att vilja återflytta på grund av känslomässiga skäl, helt enkelt för att de vill bo närmare sina nära och kära. Många betonade att de hade en bra relation till de sociala kontakter som fanns kvar i hemkommunen, något som visar på betydelsen av styrkan i relationen (Ritchey 1976, s.389). Detta gäller däremot inte samtliga intervjupersoner då en intervjuperson betonade längtan efter ett socialt sammanhang i allmänhet i termer av gamla bekanta och föreningsliv. I detta fall är styrkan i relationen inte lika viktig, utan snarare möjligheten att skapa sådana relationer. För vissa intervjupersoner var avsaknaden av sociala kontakter på den tidigare bostadsorten ett motiv som fick dem att vilja flytta från sin tidigare bostadsort, samtidigt som de sociala kontakterna i hemkommunen fick dem att vilja flytta tillbaka just dit. Detta visar hur både avsaknad och förekomst av sociala kontakter har haft betydelse för återflytten.

Gällande Ritcheys (1976, s.389) andra hypotes, "the information hypothesis", som innebär att informationen om flyttdestinationen förbättras genom förekomst av släkt och vänner på flyttdestinationen, kunde denna enbart utläsas i ett fall. Detta handlade om att en intervjupersonens beslut att återflytta påverkades av att sociala kontakter i kommunen gav denna intervjuperson information om kommunens utveckling. Något som i sin tur bidrog till att denna fick en positivare inställning till kommunen och till att återflytta. Däremot nämnde ingen intervjuperson att förekomsten av sociala kontakter i kommunen hjälpte dem att hitta arbete, bostad eller liknande i samband med återflytten.

Ritcheys (1976, s.389) tredje hypotes, "the facilitating hypothesis", som innebär att sociala kontakter har en positiv inverkan på beslutet att återflytta i termer av att dessa kan facilitera individens förmåga att anpassa sig på den nya platsen, kan utläsas i återflytten. Detta var exempelvis tydligt för de intervjupersoner som betonade föreningslivets betydelse. En intervjuperson som tidigare varit aktiv i kommunens föreningsliv påpekade betydelsen av sociala kontakter i föreningen. De förenklade engagemang i föreningen vid återflytten och på så vis hjälpte det honom att komma tillbaka in i det sociala livet i kommunen. Gällande detta resonemang kan även begreppet socialt kapital (Portes 1998, s.6) appliceras, i termer av att individerna kan skaffa sig fördelar genom medlemskap i sociala nätverk. Återflytten i sig skapar även möjligheter för intervjupersonerna att använda sitt sociala kapital i form av familjen med att exempelvis få hjälp med barnvakt.

7.3 Från stad till landsbygd

Levnadsmiljö i kommunen var för flera intervjupersoner ett motiv som hade betydelse för återflytten, även om detta inte var det inte var ett huvudsakligt sådant. Levnadsmiljö

kopplad till natur, livskvalité och fritidsintresse har tidigare påvisats vara ett relevant motiv för återflyttning till landsbygdsmiljöer (se t.ex. Rérat 2014; Heikkilä och Korhonen 1995; Cromartie et al. 2015), och detta är attribut som under intervjuerna framkom som motiv till återflytten. Utifrån resultatet kan ”den rurala idyllen” (Boyle et al 1998, s.141), ses framträda i intervjupersonernas beskrivningar av hemkommunen där denna bland annat framställdes som en lugn, trygg, social och mindre anonym plats att bo på med närhet till naturen, ofta i samband med jämförelser med tidigare stadsmässiga levnadsmiljöer som inte upplevdes ha haft dessa kvaliteter. Sådana resonemang speglar både en vilja att komma ifrån den tidigare bostadsorten, samtidigt som det fanns en dragning till hemkommunen. Motiven kopplade till levnadsmiljö var precis som motiven kopplade till sociala kontakter, på så vis för flera återflyttare dubbla, och kopplade till fysiska förhållanden både på den tidigare bostadsorten och i hemkommunen.

Samtliga återflyttare har tidigare bott i storstadsområdes- eller stadskommuner innan återflytten ägde rum och har därmed gjort en kontraurban flytt (Boyle et al. 1998, s.13), där de flyttat till en kommun med en lägre befolkning och befolkningstäthet. Motivet till den kontraurbana flytten är för dessa intervjupersoner grundade i motiv kopplade till levnadsmiljö vilket Boyle et al. (1998, s.14) påpekar, men anledningen till att det blev just Olofströms kommun handlar istället om de sociala kontakter som finns i kommunen och möjliggörs som tidigare påpekats, tack vare att intervjupersonerna har fått arbete. Tidigare forskning har visat att det finns faktorer som försvårar flyttningar till landsbygden, och förutom arbete kan detta exempelvis vara att hitta boende eller att det finns ett bristande utbud på service (Niedomysl och Amcoff 2011). Detta är dock inget som intervjupersonerna upplevde försvårade beslutet att återflytta eller utgjorde ett hinder för att återflytten skulle kunna äga rum.

7.4 Återflytten ur ett livscykelperspektiv

En jämförelse mellan återflyttarnas motiv till varför de har flyttat från Olofströms kommun och varför de har flyttat tillbaka visar en skillnad i motiv som kan förstås utifrån ett livscykelperspektiv. Vid flytten från kommunen befann sig majoriteten av intervjupersonerna åldersmässigt i en av de perioder i livet då migrationsbenägenheten är som störst, den unga vuxenfasen (Andersson 2000, s.58). För många intervjupersoner var detta deras första flytt från föräldrahemmet vilket är en viktig förändring i livscykeln som ofta ger upphov till flytt (Boyle et al. 1998, s.113).

De primära orsakerna till flytten var arbete och utbildning. Här är Elders (1994, s.5) definition av livscykelperspektivet användbart för att förstå vilken betydelse den specifika kontexten och intervjupersonernas framtida möjligheter hade för flytten. Utbildning och arbete är motiv som uppkom på grund av begränsningar i den specifika kontext som intervjupersonerna då befann sig i: det fanns inga utbildningsmöjligheter

och inga jobb i kommunen, något som var tätt sammankopplat med deras framtida möjligheter. Här är ett deterministiskt perspektiv på migration tillämpligt (Boyle et al. 1998, s.56). Om intervjupersonerna skulle kunna uppfylla sina önskemål om arbete och utbildning var de tvungna att flytta och på så vis var flytten en respons på omgivande faktorer som de själva inte kunde styra över. Däremot fanns det samtidigt en vilja hos flera intervjupersoner att uppleva något nytt och vissa betonade att de upplevde utbudet av nöjen och kommersiell service i kommunen som dåligt. Utifrån detta kan flytten från kommunen även förstås utifrån ett humanistiskt perspektiv (Boyle et al. 1998, s.56), eftersom att dessa motiv inte hade någon tvingande verkan på intervjupersonerna utan snarare handlade om deras personliga preferenser gällande livsstil.

Vid återflytten var det istället andra motiv som hade betydelse. För samtliga intervjupersoner var det primära motivet sociala faktorer, vilket kan kontrasteras med flytten därifrån. Detta tyder på att betydelsen av sociala kontakter har förändrats, något som går i linje med den tidigare forskning som visat att betydelsen av sociala kontakter förändras med ålder (Stjernström 1998). Andra motiv var längtan efter en viss levnadsmiljö som fanns i hemkommunen och även detta kan kontrasteras med flytten därifrån, vilket tyder på att även preferenserna för levnadsmiljö har förändrats med åldern, något som också påvisats av tidigare forskning (Niedomysl 2008). Sett ur ett deterministiskt respektive humanistiskt perspektiv (Boyle et al. 1998, s.56), tycks motiven till återflytten i jämförelse med flytten därifrån i mindre utsträckning vara en respons på omgivande faktorer (utbildning och arbete) utan istället vara driven av andra motiv (sociala kontakter och levnadsmiljö), där individen står som aktiv beslutsfattare.

Majoriteten av intervjupersonerna var unga vid tillfället för återflytten, vilket kan jämföras med forskning som visat att unga personer återflyttar i mindre utsträckning (se t.ex. Pekkala 2003). Vid återflytten befann de sig i den andra av de två faser då migrationsbenägenheten är som störst, i den familjebildande fasen (Andersson 2000, s.58). En trend bland de unga intervjupersonerna var att majoriteten hade en partner vid återflytten och intressant i detta sammanhang är att den intervjuperson som var ung och ensamstående tänkte flytta från kommunen innan denna träffade sin partner. Flera unga intervjupersoner betonade kommunen som en bra och trygg miljö för barn och även för dem själva som föräldrar eller framtida föräldrar. Återflytten kan utifrån ovanstående resultat förstås utifrån ett livscykelperspektiv (Elder 1994, s.5), där framtida möjligheter att som föräldrar och ge sina kommande eller befintliga barn en bra uppväxtmiljö sågs som större i hemkommunen. Detta kan jämföras med forskning som visat att förekomsten av barn har en positiv betydelse för att återflytta (Rosenbaum 1993), och en önskan att uppfostra sina barn där man själv växt upp har visats vara ett vanligt motiv för att återflytta till landsbygden (Cromartie et al. 2015).

I kontrast till de yngre återflyttarna hade ingen av de äldre återflyttarna en partner vid flytten tillbaka till kommunen. Forskning har visat att äldre personer har en större

benägenhet att återflytta (Pekkala 2003), och de äldre intervjupersonernas ålder vid återflytten kan ses höra samman med pensionen, som är ett av de tillfällen då migrationsbenägenheten har påvisats gå upp (Boyle et al 1998, s.110). Detta skulle kunna förklaras genom att dessa återflyttare såg de framtida möjligheterna att leva det liv som de eftersträvade, förknippat med bland annat sociala kontakter och föreningsengagemang, sågs som större i hemkommunen.

Angående både äldre och yngre återflyttare kan ”linked lives”, det vill säga att människor påverkas av sina sociala kontacters liv (Elder 1994, s.6) ses ha betydelse. För de intervjupersoner som hade en partner som redan bodde i kommunen innan återflytten, påverkades deras beslut att återflytta av deras partners liv som boende i kommunen. Återflytten kan även ses ha påverkats av de andra sociala kontakter, som exempelvis föräldrar, barn och barnbarn som bodde i kommunen vid tillfället för återflytten. Om dessa hade flyttat därifrån under tiden som intervjupersonerna bodde någon annanstans hade återflytten troligtvis inte varit lika självklar och kanske inte ens ägt rum.

8. Slutsats

Syftet med denna uppsats var att undersöka varför återflyttare återflyttat till svenska landsbygdskommuner. Resultatet visar att det är svårt att ge ett enkelt svar på denna fråga eftersom att återflytten är ett komplext samspel av sociala, ekonomiska och platsrelaterade faktorer, som handlar om både personliga preferenser kopplade till dessa faktorer, men också om begränsningar i omgivningen där återflyttarnas stadiet i livet och deras framtida möjligheter på den tidigare bostadsorten, respektive i hemkommunen kan ses ha haft betydelse för varför återflytten ägt rum.

Angående vem som återflyttat till Olofströms kommun går det att utläsa antydning till ett mönster, där återflyttarna har gjort en kontraurban flytt och antingen är unga, har en partner och befann sig i den familjebildande fasen i livet. Alternativt är äldre, ensamstående och befann sig i en fas i livet då de snart skulle gå, eller har gått i pension. Det ska här tas i beaktning att underlaget är litet och inte gör anspråk på att generalisera huruvida detta är något som utmärker återflyttare i allmänhet.

Flytten tillbaka till kommunen skedde huvudsakligen på grund av sociala kontakter, ett motiv som hade både känslomässiga och praktiska skäl. Återflyttarnas sociala kontakter liv som boende i kommunen har på så vis påverkat deras beslut att återflytta. Andra orsaker till återflytten var preferenser för en levnadsmiljö på landsbygden kopplat till exempelvis natur, fritidsintressen, en bra uppväxtmiljö för barn och ett mindre anonymt sammanhang. I vissa fall var arbete ett motiv till återflytten, och denna möjliggjordes för många intervjupersoner tack vare att de fick ett arbete. På så vis är återflyttning en selektiv process.

Återflyttarnas motiv till att flytta tillbaka till kommunen skiljde sig från de motiv som de hade för att flytta därifrån. Motiven till att flytta från kommunen handlade huvudsakligen om utbildning eller arbete medan flytten tillbaka istället handlade om ovan nämnda motiv. Detta pekar på att betydelsen av sociala kontakter och preferenser förändras och varierar beroende på återflyttarnas ålder och livssituation. Varför återflytten ägde rum kan på så vis förstås ur ett livscykelperspektiv.

Kombinationen av faktorer och motiv som hade betydelse för återflytten och dessutom en variation av motiv återflyttare emellan, visar på att flyttbeslutet består av flera olika delar och illustrerar svårigheten att konstruera ett teoretiskt ramverk för att förklara varför återflyttning äger rum. Utifrån resultatet kan däremot utläsas att både deterministiska och humanistiska perspektiv är betydelsefulla för att kunna förstå varför återflyttning till landsbygdskommuner sker. Återflytten upplevdes av återflyttarna som resultatet av ett eget val, men analysen har visat hur även andra faktorer som de inte kunde styra över har haft betydelse.

Motiv till varför återflyttare återflyttar till landsbygdskommuner kan utifrån detta främst ses vara motiv kopplade till sociala kontakter och att eftersträva en levnadsmiljö på landsbygden. Att det finns en vilja hos återflyttarna att flytta till landsbygden som ett motiv i sig, kan ses som ett positivt resultat för landsbygdskommuner som brottas med en minskande befolkning. Eftersom att denna uppsats har undersökt personer som faktiskt har återflyttat, har faktorer som hindrar återflyttning inte kunnat undersökas, utan enbart kunnat resoneras om utifrån intervjupersonernas resonemang om återflytten. Det hade därför varit intressant att göra en kvalitativ studie som undersöker hur potentiella återflyttare skulle förhålla sig till att återflytta. För att fördjupa och utöka kunskapen om hur motiv för återflyttning skiljer sig beroende på var en person befinner sig i livscykeln hade det varit intressant göra en mer omfattande, kvantitativ eller kvalitativ studie, med nedslag i fler ålderskategorier.

9. Referenser

- Amcoff, Jan & Thomas Nedomysl. 2015. "Is the Tied Returnee Male or Female? The Trailing Spouse Thesis Reconsidered", *Population, Space and Place* 21(8): 872-881.
- Andersson, Roger. 2000. "Varför flyttar man?", *Hemort Sverige*, Norrköping: Board of Integration, 50-65.
- Boyle, Paul, Keith Halfacree & Vaughn Robinsson, 1998. *Exploring Contemporary Migration*. New York: Addison Wesley Longman.
- Cromartie, John, Christiane Von Reichert, and Ryan Arthun. 2015. "Factors Affecting Former Residents' Returning to Rural Communities". Nr. 206008. United States Department of Agriculture, Economic Research Service.
- Denscombe, Martyn. 2009. *Forskningshandboken – För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, 2 upplag. Lund: Studentlitteratur.
- Elder Jr., Glen H. 1994. "Time, human agency, and social change: Perspectives on the life course", *Social psychology quarterly* 57(1): 4-15.
- Eliasson, Kent, Hans Westlund, och Mats Johansson. 2015. "Determinants of net migration to rural areas, and the impacts of migration on rural labour markets and self-employment in rural Sweden", *European Planning Studies* 23(4): 693-709.
- Finely, Susan. 2005. "Arts-based inquiry – performing revolutionary pedagogy" i Norman K. Denzin & Yvonna S. Lincoln (red.) *The SAGE handbook of qualitative research*, 3 upplag. 2005. London: SAGE publications, Inc. Thousand oaks California, s.681-694.
- Flyvbjerg, Bent. 2006. "Five misunderstandings about case-study research", *Qualitative Inquiry* 12(2): 219-245.
- Giddens, Anthony. 1998. *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Glesbygdverket. 2008. *Landsbygdsdefinitioner i Sverige och andra länder*. [Elektronisk]. Tillgänglig: <https://www.tillvaxtanalys.se/download/18.4258ed2314e1fb3261236197/1435231055716/landsbygdsdefinitioner-i-sverige-och-andra-lander-08.pdf>. Hämtdatum: 2016-04-25.
- Gmelch, George. 1980. "Return migration", *Annual review of anthropology* 9:135-159.
- Gregory, Martin, Ron Johnston, Geraldine Pratt, Michael J. Watts. & Sarah Whatmore, 2009. *The Dictionary of Human Geography*, 5 upplag. Malden, MA: Wiley-Blackwell.
- Haartsen, Tialda & Frans Thissen. 2014. "The success–failure dichotomy revisited: young adults' motives to return to their rural home region", *Children's Geographies* 12(1): 87-101.
- Heikkilä, Elli & Sirpa Korhonen. 1995. "Motivation for return migration to Kainuu, Finland", *Nordia Geographical Publications* 24(2): 113-119.
- Jordbruksverket. 2013. *Allt om att bo, leva och vara på landsbygden*. [Elektronisk]. Tillgänglig:

- http://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_ovrigt/aol12.pdf
f. Hämtdatum: 2016-04-25.
- Lee, Anne S. 1974. "Return migration in the United States. The International Migration Review", 8(2): 283-300.
- Newbold, Bruce K. 2014. *Population geography - tools and issues*, 2 upplag. Lanham, MD: Rowman & Littlefield.
- Nationalencyklopedin. 2016, "Olofström". [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/olofstrom>. Hämtdatum: 2016-04-25.
- Niedomysl, Thomas & Jan Amcoff. 2013. "Back to the city: internal return migration to metropolitan regions in Sweden", *Environment and Planning* 45(10): 2477-2494.
- Niedomysl, Thomas & Jan Amcoff. 2011. "Is there hidden potential for rural population growth in Sweden?", *Rural sociology* 76(2): 257-279.
- Niedomysl, Thomas & Jan Amcoff. 2010. "Why return migrants return: survey evidence on motives for internal return migration in Sweden", *Population, Space and Place*, 17(5): 656-673.
- Niedomysl, Thomas & Urban Fransson. 2014. "On distance and the spatial dimension in the definition of internal migration", *Annals of the Association of American Geographers*, 104(2): 357-372.
- Niedomysl, Thomas. 2011. "How migration motives change over migration distance: evidence on variation across socio-economic and demographic groups", *Regional Studies* 45(6): 843-855.
- Niedomysl, Thomas. 2008. "Residential preferences for interregional migration in Sweden: demographic, socioeconomic, and geographical determinants", *Environment and Planning A* 40(5): 1109-1131.
- Niedomysl, Thomas. 2006. *Migration and place attractiveness*. Diss. Uppsala: Kulturgeografiska institutionen, Uppsala Universitet.
- Niedomysl, Thomas. 2004. "Evaluating the effects of place-marketing campaigns on interregional migration in Sweden." *Environment and Planning A*, 36(11): 1991-2009.
- Olofströms kommun 1 = Olofströms kommuns webbplats, Om Olofström. [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.olofstrom.se/om-olofstrom>. Hämtdatum: 2016-04-25.
- Olofströms kommun 2 = Olofströms kommuns webbplats, Grundskola. [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.olofstrom.se/grundskola#grundskolor-i-olofstrom>. Hämtdatum: 2016-04-25.
- Olofströms kommun 2016. Ekonom på kommunledningsförvaltningen, Olofströms kommun. Email 2016-04-05.
- Pekkala, Sari. 2003. "Migration flows in Finland: regional differences in migration determinants and migrant types", *International regional science review* 26(4): 466-482.
- Portes, Alejandro. 1998. "Social capital: Its origins and applications in modern

- sociology”, i Lesser, Eric L (red). *Knowledge and Social Capital*. 2000. Boston: Butterworth-Heinemann. 43-67.
- Reichert, Christiane von., John B. Cromartie & Ryan O. Arthun. 2014. “Reasons for returning and not returning to rural US communities”, *The Professional Geographer* 66(1): 58-72.
- Reichert, Christiane von. 2002. “Returning and New Montana Migrants: Socio-economic and Motivational Differences”, *Growth and Change* 33(1): 133-151.
- Rérat, Patrick. 2014. “Highly qualified rural youth: why do young graduates return to their home region?” *Children's Geographies* 12(1): 70-86.
- Ritchey, P. Neal. 1976. “Explanations of migration”, *Annual Review of Sociology* 2: 363-404.
- Rosenbaum, Harry. 1993. “Selectivity Among Various Types of Inter-Provincial Migrants, Canada 1976-1981”, *Canadian Studies in Population* 20(1): 85-106.
- Rossi, Peter. 1980. *Why families move*, 2 upplag. London: Sage Publications.
- Ryen, Anne. 2004. *Kvalitativ intervju: från vetenskapsteori till fältstudier*. Malmö: Liber AB.
- SCB 2015. *Det var en gång en tätort*. Statistiska centralbyrån Sverige. [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Artiklar/Det-var-en-gang-en-tatort/>. Hämtdatum: 2016-05-18.
- Sjaastad, Larry A. 1962. “The costs and returns of human migration”, *The journal of Political economy* 70(5): 80-93.
- Sveriges kommuner och landsting. 2015. *Urbanisering – Utmaningar för kommuner med växande och minskande befolkning*. Stockholm: Sveriges kommuner och landsting. 66-89.
- SOU 2016:26. *På väg mot en ny politik för Sveriges landsbygder – landsbygdernas utveckling, möjligheter och utmaningar*. Delbetänkande från Parlamentariska landsbygdskommittén.
- Stjernström, Olof. 1998. *Flytta nära, långt bort: de sociala nätverkens betydelse för val av bostadsort*. Diss. Umeå: Kulturgeografiska institutionen, Umeå universitet.
- Tillväxtverket. 2001. *Genuint sårbara kommuner - företagandet, arbetsmarknaden och beroendet av enskilda större företag*. [Elektronisk]. Tillgänglig: http://www.svensktnaringsliv.se/migration_catalog/Rapporter_och_opinionsmaterial/Rapporters/genuint-sarbara-kommuner-foretagandet-arbetsmarknaden-och-beroend_532220.html/BINARY/Genuint%20sårbara%20kommuner%20-%20Företagandet,%20arbetsmarknaden%20och%20beroendet%20av%20enskilda%20större%20företag. Hämtdatum: 2016-04-25.
- Vetenskapsrådet. 2002. *Forskningsetiska principer inom humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning*. [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>. Hämtdatum: 2016-04-25.
- Yin, Robert. 2003. *Case Study Research - Design and Methods*. London: SAGE Publications.

Bilagor

Utskick till potentiella intervjupersoner

Hej Olofströmare eller före detta Olofströmare!

Jag behöver DIN hjälp. Jag pluggar samhällsplanering vid Lunds universitet och skriver just nu min kandidatuppsats. Uppsatsen handlar om återflyttning till Olofströms kommun och syftet är att undersöka varför människor som är uppväxta i kommunen och flyttat därifrån, senare i livet flyttar tillbaka. Stämmer denna beskrivning in på dig eller känner du någon vilken den stämmer in på?

Om du är en återflyttare skulle jag väldigt gärna vilja göra en intervju med dig. Du kommer att vara anonym i uppsatsen och intervjun beräknas ta ca en timme. Intervjun kommer ske via telefon eller Skype beroende på vad du känner sig dig bekväm med. Känner du någon som har återflyttat får du hemskt gärna skicka namnet på denna person till mig så att jag kan ta kontakt med förfrågan om intervju. Många tack på förhand. Allt gott!

Hälsningar,

Olivia

Utskick till potentiella intervjupersoner som rekommenderats

Hej x!

Jag heter Olivia Stjärnkvist och kontaktar dig med anledning av att jag pluggar samhällsplanering vid Lunds universitet och just nu skriver min kandidatuppsats. Uppsatsen handlar om återflyttning till Olofströms kommun och syftet är att undersöka varför människor som är uppväxta i kommunen och som flyttat därifrån, senare i livet flyttar tillbaka.

Då jag själv kommer från kommunen använder jag mig av personliga kontakter för att nå personer som eventuellt skulle kunna tänka sig att ställa upp på intervju. Jag fick då tips om dig av x. Om du är en återflyttare skulle jag väldigt gärna vilja göra en intervju med dig. Du kommer att vara anonym i uppsatsen och intervjun beräknas ta ca en timme. Intervjun kommer i så fall att göras via telefon eller Skype, beroende på vad du känner dig bekväm med. Känner du någon som har återflyttat får du hemskt gärna skicka namnet på denna person till mig så att jag kan ta kontakt med förfrågan om intervju. Många tack på förhand. Allt gott!

Hälsningar,

Olivia

Intervjuguide

Innan intervjun, informera/fråga om:

- Hur vad syftet med uppsatsen är
- Hur lång tid intervjun kommer att ta
- Det är okej att avbryta när som och att de kan höra av sig efter intervjun om de inte längre vill medverka
- Hur materialet kommer att behandlas
- Om det är okej att spela in

Börja med datum och plats samt namn på dig själv och intervjupersonens och intervjuarens namn.

Idag

Börja med bibliografiska data – kön, ålder, var och hur bor du, barn, vad arbetar du med och var arbetar du, utbildning, partner – kommer denna från Olofströms kommun?

Flytten från Olofströms kommun

1. Kan du berätta om flytten från Olofström?
 - Ålder
 - Levnadsförhållande - boende, familj, vänner, partner
 - Jobb/utbildning
1. Kan du berätta om varför du flyttade du till x?
2. Vilken var den viktigaste orsaken till att du flyttade?
3. Var det ett självklart beslut för dig att flytta?
 - Motivera

Nya bostadsorten

1. Hur länge bodde du där? Var flyttade du sen?
2. Kan du berätta lite om din tid på den bostadsort där du bodde innan återflytten?
 - Ålder
 - Levnadsförhållande - boende, familj, vänner, partner
 - Jobb/utbildning

Återflytten till Olofströms kommun

1. Kan du berätta om flytten tillbaka till Olofström?
 - Ålder
 - Levnadsförhållande - boende, familj, vänner, partner
 - Jobb/utbildning
2. Vilken var den viktigaste orsaken till att du flyttade?
3. Hur du kände du inför att flytta tillbaka?
4. Hade du tidigare tänkt dig att du skulle/ville flytta tillbaka?
 - Motivera
5. Såg du några andra alternativ än Olofströms kommun att flytta till?
 - Motivera
6. Såg du några fördelar och/eller nackdelar med att flytta tillbaka med Olofströms kommun och i så fall vilka?
 - Motivera
7. Såg du några hinder och/eller möjligheter med att flytta tillbaka med Olofströms kommun och i så fall vilka?
 - Motivera

Framtid

1. Har du funderat på att flytta från Olofströms kommun?

- Motivera

Avslutning

1. Har du några fler tankar kring det vi har pratat om?